

---

6. KANSALLISET JA KANSAINVÄLISET MERKKIPÄIVÄT

Elokuun askareita Johannes von Gmundenin kalenterissa: Sadonkorjuuta.

Kun Suomi kuului 1700-luvulla Ruotsin vallan alle, oli almanakassa punaisella värillä merkittynä kulloisenkin kuningasperheen merkkipäiviä, joita myös tavallinen rahvas sai viettää vapaapäivinä. Esimerkiksi 1730-luvulla juhlittiin Fridrikin, Eleonoran ja Ulrican päiviä.

Sama käytäntö jatkui 1800-luvulla, mutta nyt juhlimismääräyksen antajana oli Venäjän tsaari. Niinpä 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa kunnioitettiin Alekseihin, Mikaeliin, Aleksanteriin, Marian ja Aleksandran päiviä, keisarin ja keisarinnaan syntymäpäiviä, keisari-parin kruunauksen vuosipäiviä, leskikeisarinnaan ja perintöruhtinaan syntymäpäiviä, keisarin valtaistuimelle astumisen vuosipäiviä ja jopa keisarillisen perheen pelastumista Borkin rautatieonnettomuudesta.

Kun Keisarillinen Suomen senaatti muuttui Suomen Senaatiksi 1917, sen ensimmäinen päätös lakkautti kaikki keisariin viittaavat juhlat. Juhlakalenteriin jäivät vain kirkolliset pyhäpäivät, ja oman kansallisen merkkipäiväluettelon rakentaminen voitiin aloittaa aivan tyhjästä.

Ensimmäinen uusi juhla oli itsenäisyyspäivä, ja seuraavina vuosikymmeninä kalenteriin alkoi kertyä valtiollisia, kansallisia ja vähitellen myös kansainvälisiä merkkipäiviä. Monet niistä vakiintuivat tai virallistettiin myös liputuspäiviksi.

Vuonna 2013 on Yliopiston almanakassa merkittynä jo kolmattakymmentä maallista merkkipäiviä, joista 19 on myös liputuspäiviä. Käymme tässä luvussa läpi kansalliset merkkipäivämme, pohdimme uusia kalenteriin pyrkiviä päiviä ja luomme katsauksen kansanperinteen merkkipäiviin sekä Suomen ainutlaatuisen nimipäiväkäytäntöön.

<p>Luentoja ja harjoituksia ei Keisarillisessa Aleksanterin-Yliopistossa pidetä eikä tutkintoja toimiteta seuraavina keisarillisina juhlapäivinä, nimittäin:</p>	
Lokakuun 18 p.	H. K. K. Perintöruhtinaan nimipäivä.
Lokakuun 30 p.	vuosipäivä Keisarillisen perheen pelastumisesta Borkin rautatieonnettomuudesta.
Marraskuun 3 p.	vuosipäivä H. M. Keisarin valtaistuimelle astumisesta.
Marraskuun 27 p.	H. M. Leskikeisarinnsyntymäpäivä.
Joulukuun 19 p.	H. M. Keisarin nimipäivä.
Toukokuun 6 p.	H. M. Keisarinnan nimipäivä.
Toukokuun 19 p.	H. M. Keisarin syntymäpäivä.
Toukokuun 27 p.	vuosipäivä Heidän Majesteettien kruunauksesta.
 <i>Yliopiston kanslia.</i> 	

Kuulutus Keisarillisen Aleksanterin Yliopiston (nykyisen Helsingin yliopiston) ilmoitustaululla 1900-luvun alussa. Borkin rautatieonnettomuus sattui 29.10.1888, ja yleensä "Borkin lupa" annettiin 29. lokakuuta. (Piirros Matti Klingen artikkelista *Juhla-kirjassa*)

Tammikuu: Uudenvuodenjuhla ja vainojen uhrin

Uudenvuodenpäivä on ennen kaikkea maallinen vuodenvaihtumisen juhla, vaikka kirkko onkin pyrkinyt antamaan sille myös uskonnollista sisältöä. Uusivuosi on jokaisen ihmisen elämässä taitekohta, jolloin voi toisaalta katsella taakse päin ja tehdä tiliä päättyneestä vuodesta, toisaalta tähytellä eteenpäin uutta ja tuntematonta aikaa kohti.

Uusivuosi on myös kansallinen juhlapäivä. Viime vuosisadalla hienoston tapana oli järjestää suuria uudenvuodenkutsuja, ja itsenäisyyden alkuaikoina presidentti järjesti vastaanoton uudenvuodenpäivänä, ei itsenäisyyspäivänä.

Vielä nykyäänkin uuteenvuoteen kuuluu tasavallan presidentin puhe, ja Suomen lippu pöydällä puhujan vieressä välittää juhlatunnelmaa kohteihin televisioiden ääreen.

Suomessa uusivuosi ei ole liputuspäivä, toisin kuin esimerkiksi naapu-

reissamme Virossa, Ruotsissa ja Norjassa. Uuden tuhatluvun kunniaksi sisäasiainministeriö suositteli Suomalaisuuden Liiton ja Helsingin yliopiston aloitteesta uudenvuodenpäivää liputuspäiväksi vuodeksi 2000, mutta suositus koski vain tätä yhtä vuotta.

Tammikuulle tuli uusi merkkipäivä heti 2000-luvun alussa. Valtioneuvoston kanslia teki helmikuussa 2001 päätöksen uudesta päivästä, joka merkittäisiin kalentereihin. Päivä nimettiin *vainojen uhrien muistopäiväksi*, ja silloin muistellaan juutalaisvainojen ja muiden kansanvainojen uhreja. Sen päivämäärä 27. tammikuuta on Auschwitzin keskitysleirin vapautuksen päivä.

Valtioneuvoston kanslian tiedote totesi: "Päivä muistuttaa meitä yli 50 vuoden takaisista tapahtumista, joiden kukaan ei soisi toistuvan ihmiskunnan historiassa. Ihmisen muisti on kuitenkin rajallinen. Sen vuoksi noista vuosikymmenten takaisista tapahtumista tulee kertoa. Nuorisolla on oltava riittävästi tietoa, jotta ihmisarvoa ja suvaitsevaisuutta ei unohdeta."

Vainojen uhrien muistopäivän viettämisestä on antanut päätöslauselman Euroopan parlamentti ja sitä vietetään Suomen lisäksi esim. Saksan liittotasavallassa, Britanniassa, Italiassa, Ruotsissa ja Tanskassa.

Päivä on merkitty kalentereihin vuodesta 2002 alkaen. Päivä ei ole liputuspäivä.

Helmikuu: Runeberg ja saamelaiset

Helmikuussa on almanakassa neljä erikoispäivää. Kansallisrunoilijamme Johan Ludvig Runeberg (1804–77) on saanut oman merkkipäivän helmikuun 5:nnele, syntymäpäivälleen. *Runebergin päivän* vietto aloitettiin jo Venäjän vallan aikana. Kun keisari kielsi Runebergin juhlinnan kulkueilla ja lipuilla, kansa poltti päivän kunniaksi kynttilöitä kotien ikkunoilla.

Itsenäisyyden alkuaikoina Runebergin päivä oli ennen kaikkea ruotsinkielisen väestön juhla (ja Kalevalan päivä suomalaisen), mutta nykyään Runebergia juhlietaan tasapuolisesti niin suomen- kuin ruotsinkielistenkin piirissä. Nuorimmat tuntevat Runebergin ainakin makeista Runebergin tortuista ja liehuvista lipuista. Runebergin päivä kuuluu vakiintuneisiin liputuspäiviin, ja se on ollut Yliopiston almanakan liputuspäivälistassa vuodesta 1952 lähtien.

Runebergin patsas Helsingissä Esplanadin puiston keskellä. Merkkimiehelle on pystytetty patsas myös Porvooseen.

Saamelaisten kansallispäivä otettiin kalentereihin vuodesta 2004 alkaen. Juhlaa vietetään helmikuun 6. päivänä, heti Runebergin päivän jälkeen.

Saamelaiset ovat Euroopan unionin alueen ainoa alkuperäiskansa. Oma kansallispäivää saamelaiset ovat viettäneet 1990-luvulta alkaen. Ehdotuksen kansallispäivän merkitsemisestä almanakkoihin teki Oulun yliopiston rehtori Lauri Lajunen.

Päivämäärä 6.2. on peräisin vuodelta 1917, jolloin Norjan ja Ruotsin saamelaiset pitivät Trondheimissa ensimmäisen yhteisen kokouksen. Suurimpana huolena oli saamelaisten elinmahdollisuuksien säilyminen, koska pääväestö otti käyttöönsä yhä enemmän saamelaisten maita.

Saamelaisten kansallispäivä oli Pohjoismaiden saamelaisten ensimmäinen virallisuonteinen liputuspäivä. Oman lipun saamelaiset saivat 1986. Nykyään maamme saamelaisilla on yksitoista omaa liputuspäivää (ks. s. 207).

Saamelaisten ensimmäinen liputuspäivä oli heidän kansallispäivänsä 6.2.

Vaikka saamelaisten kansallispäivä on saamelaisten liputuspäivä, sitä ei merkitä almanakkoihin suomalaisiksi liputuspäiväksi.

Helmikuu: Valentinus ja Lönnrot

Ystävänpäivän (14.2.) juuret ovat vanhassa Roomassa, jossa helmikuun puolivälissä vietettiin keväistä hedelmällisyysjuhlaa, lupercaliaa. Kristillisessä kirkossa sattui samoille päville marttyyri Valentinuksen päivä, ja monet roomalaisen lemmentjuhlan tavat siirtyivät Valentinin päivälle. Etelä-Euroopassa arvaillaan vieläkin, että linnut valitsevat itselleen parin juuri Valentinuksen päivänä. Jos on kiinnostunut alkuperäisestä Valentinus-marttyyristä, voi lukea häntä koskevat legendat katolisen kirkon pyhimysluettelosta <http://www.catholic.org/saints/>.

Kansainvälistyvät tavat toivat Valentinin päivän Suomeen 1980-luvulla, jolloin päivää ruvettiin rummuttamaan pikkurihkaman ostopäivänä ja tervehdyskorttien lähetyspäivänä. Sydäntervehdysten tai suklaanamuksen antaminen on nopeasti yleistynyt varsinkin koululaisten kesken, ja päiväkodeissa vietetään iloisia ystävänpäivänjuhlaa.

Yliopiston almanakkaan ystävänpäivä merkittiin kustantajanvaihdoksen yhteydessä puolivahingossa 1990–91 ilman yliopiston virallista päätöstä, mutta vuodesta 1996 sillä on jo yliopistonkin siunaus takanaan: päivä on tullut meille jäädäkseen.

Kalevalan päivän ajankohta 28.2. on saatu siitä päivästä, jolloin Elias Lönnrot allekirjoitti Suomen kansalliseepoksen Kalevalan ensimmäisen painoksen esipuheen vuonna 1835. Yliopiston savokarjalainen

osakunta otti päivän vuosipäiväkseen kolmekymmentä vuotta myöhemmin, ja Kalevalan 50- ja 75-vuotisjuhlia vietettiin näytävästi.

Yleiseksi liputuspäiväksi Kalevalan päivä alkoi vakiintua 1920-luvulla, ja almanakassa on päivä merkitty liputuspäiväluetteloon vuodesta 1952 alkaen. Vuoden 1978 uudessa lippuasetuksessa Kalevalan päivä on virallinen liputuspäivä. Se sai samalla toisen määreen "suomalaisen kulttuurin päivä".

Elias Lönnrotille pystytetty patsas Helsingissä Lönnrotinkadun varrella. Lönnrotilla on patsas lisäksi ainakin Kajaanisssa, Nurmeksessa ja Sammatissa.

Minna Canth (1844–1897) sai oman liputuspäivän kalentereihin vuosikerrasta 2007 alkaen.

Maaliskuu: Naistenpäivä ja Minna Canth

Kansainvälinen naistenpäivä maaliskuun 8:ntena on syntynyt samoina aikoina kuin äitienpäivä eli 1910-luvulla, mutta poikkeaa siitä suuresti luonteeltaan. Kun äitienpäivä on porvarillinen perhejuhla, oli naistenpäivä pitkään vasemmistolainen mielenosoituspäivä. Naiset hakivat tämän päivän avulla tasa-arvoa ja äänioikeutta.

Vuodesta 1945 alkaen YK on tukenut naistenpäivän viettoa kaikkialla maailmassa. Itä-Euroopan maissa naistenpäivä on muodostunut yleiseksi vapaapäiväksi, mutta Suomessa sen vietto on ollut vähäisempää. Meilläkin naistenpäivän merkitys kasvoi 1980-luvulla, ja päivää alettiin viettää muutoinkin kuin vasemmiston piirissä. Naistenpäivä pääsi Yliopiston almanakkaan vahingossa 1990–91, mutta vuodesta 1994 alkaen se otettiin yliopiston päätöksellä uudelleen mukaan.

Helsingin yliopisto teki lokakuussa 2005 päätöksen, että *Minna Canthin päivä* 19.3. merkitään vuodesta 2007 alkaen kalentereihin liputuspäiväksi.

Esitys uudesta liputuspäivästä tuli sisäasiainministeriöltä, joka oli jo kolmena vuonna määrännyt valtion virastot ja laitokset liputtamaan maaliskuun 19. päivänä Minna Canthin syntymäpäivän ja tasa-arvon kunniaksi.

Koska liputuksesta oli saatu myönteistä palautetta, sisäministeriö teki Helsingin yliopiston almanakkatoimistolle ehdotuksen, että päivä merkitäisiin kalentereihin. Almanakkatoimiston mielestä Minna Canthin

päivä sopii hyvin almanakan muiden merkkipäivien joukkoon. Almanakkatoimisto oli yhteydessä myös Suomalaisuuden liittoon, joka huolehtii suomalaisesta liputuskäytännöstä. Suomalaisuuden liitolla ei ollut mitään Minna Canthin päivän merkitsemistä vastaan.

Niinpä Helsingin yliopiston rehtori allekirjoitti päätöksen, että Minna Canthin päivä merkitään liputuspäiväksi yliopiston almanakkaan vuosikerrasta 2007 alkaen. Uuden liputuspäivän virallisena nimenä on Minna Canthin päivä, tasa-arvon päivä.

Minna Canthin päivän liputuksesta ovat iloinneet varsinkin naisasiapiirit, sillä Suomessa on aikaisemmin liputettu vain miesten kunniaksi.

Huhtikuu: Romaneista veteraaneihin

Huhtikuulle sattuu kalenteriemme uusi merkkipäivä, *romanien kansallispäivä*. Se merkitään kalentereihin vuosikerrasta 2014 alkaen. Sen päivämäärä 8.4. on saatu vuodelta 1971, jolloin Lontoossa pidettiin ensimmäinen kansainvälinen romanikongressi ja hyväksyttiin romanien oma lippu.

"Romanit ovat vakiintunut vähemmistö Suomessa ja romanikulttuuri on ollut tärkeä osa suomalaista kansankulttuuria satojen vuosien ajan", toteaa kansatieteen professori Hanna Snellman Helsingin yliopistosta.

Valtakunnallinen romaniasiain neuvottelukunta teki ensimmäisen ehdotuksen romanien kansallispäivän saamiseksi kalentereihin vuonna 2001. Tuolloin Helsingin yliopistossa katsottiin, ettei aika ollut vielä kypsä. Vantaan paikallisromanityöryhmä teki syksyllä 2011 uuden ehdotuksen, ja nyt ehdotus hyväksyttiin. Päivä ei ole Suomessa liputuspäivä.

Mikael Agricolan päivää (9. huhtikuuta) vietetään suomalaisen kirjallisuuden isän, Agricolan (n. 1510–1557) kuolinpäivänä. Agricolan tekemä ABCkirja vuodelta 1542 oli ensimmäinen suomeksi painettu kirja. Agricola käänsi suomen kielelle myös uuden testamentin.

Mikael Agricolan päivää ehdotti almanakkaan Agricola-seura vuonna 1958. Helsingin yliopisto hyväksyi ehdotuksen, ja vuodesta 1960 lähtien päivä on merkitty kalentereihin. Vuodesta 1980 alkaen päivän kohdalla on ollut lipun kuva, koska se on katsottu vakiintuneeksi liputuspäiväksi.

Nykyään Agricolan päivällä on lisämääre suomen kielen päivä. Osa kieleemme kehittämisen kunniasta kuuluu myös Elias Lönnrotille, joka

Mikael Agricolan patsas Turun tuomiokirkon edustalla. (Kuva Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä.)

on syntynyt samana päivänä, 9. huhtikuuta (vuonna 1802). Päivä valittiin Eljaksen nimipäiväksi jo 1927.

Kansallista veteraanipäivää on Suomessa juhlittu vuodesta 1987 alkaen, ja almanakassa päivä oli ensimmäisen kerran 1988. Veteraanipäivän idea lähti meillä sosiaalidemokraattisesta puolueesta, ja pääpuuhamiehenä oli silloinen pääministeri Kalevi Sorsa.

Veteraanipäivän mallia on otettu mm. Yhdysvalloista, jossa ensimmäisen maailmansodan loppumispäivää (11.11.) vietetään Veterans' Dayna. Suomalaisen veteraanipäivän päivämääräksi valittiin meikäläisittäin merkittävä sodanloppumispäivä. Huhtikuun 27:ntenä 1945 päättyi Lapin sota, ja viimeiset saksalaiset joukot poistuvat maastamme.

Valtioneuvosto määräsi 1980-luvun lopulla veteraanipäivän myös yleiseksi liputuspäiväksi. Veteraanipäivänä kunnioitetaan vielä elossa olevia

sotaveteraaneja; heitä oli 1980-luvulla vielä runsaat 300 000. Veteraanipäivän idea on hieman toinen kuin sodassa kuolleiden muistopäivän, jota vietään toukokuussa (ks. kaatuneitten muistopäivä).

Toukokuu: Vapusta äitienpäivään

Vapunpäivä (1.5.) ei ole nykyään kirkkopyhä, vaikka sitä on Suomessa vietetty jo keskiajalla abbedissa Valburgin pyhimykseksi julistamispäivänä. Vappu on nykyään suomalaisen työn päivä, jota juhlivat työläiset ja myös ylioppilaat. Vapunvieton taustalla ovat vanhat keskieuropallaiset kevätjuhlat. Talvi on takana ja kesä on alkanut. Valpurinyö oli Saksassa tunnettu myös noitien ja taikuuden yönä.

Vapun vietto levisi Ruotsin kautta Suomen ylioppilaiden piiriin 1800-luvulla. Aluksi suomalaiset pitivät kevätjuhliaan pari viikkoa myöhemmin, Kukan eli Flooran päivän tienoilla, jolloin meilläkin kesä alkaa olla voitolla. Mutta eurooppalainen käytäntö voitti jo 1800-luvun lopulla, ja sen jälkeen ylioppilaat ovat pitäneet kevätkarnevaalinsa vappuna ja sen aattona.

Työläisten vappuperinne on hieman nuorempaa kuin ylioppilaiden. Yhdysvalloissa 1.5. oli työsopimusten loppumispäivä, jolloin solmittiin uudet sopimukset tai siirryttiin uusiin työpaikkoihin. Se sopi hyvin myös mielenosoitusten ja poliittisten marssien päiväksi.

Vappu määrättiin Suomessa vuoden 1978 liputusasetuksessa yleiseksi liputuspäiväksi ja se sai lisämääreen suomalaisen työn päivä.

Vuoden 2003 kalenteriin lisättiin uutuutena *Eurooppa-päivä* 9. toukokuuta. Ehdotus Eurooppa-päivän merkitsemisestä tuli Eurooppalainen

Euroopan unionin lipussa on sinisellä pohjalla 12 tähteä. Lipun voi nostaa liehumaan esimerkiksi EU-vieraiden kunniaksi.

Suomi ry:ltä. Yhdistys totesi ehdotuksessaan, että Eurooppa-päivää on vietetty Suomessa jo seitsemänä vuonna. Suositus päivän viettämisestä on tehty Milanon huippukokouksessa vuonna 1985.

Päivämäärä 9. toukokuuta on saatu vuodelta 1950, jolloin lausuttiin nykyisen Euroopan unionin syntysanat. Tuolloin Ranskan ulkoministeri Robert Schuman antoi julistuksen, jossa "Ranskan hallitus ehdottaa koko Ranskan ja Saksan hiili- ja terästuotannon asettamista yhteisen korkean viranomaisen alaisuuteen, järjestöön, joka on avoin muidenkin Euroopan maiden osallistumiselle."

Liputuspäivä Eurooppa-päivästä tuli vuodesta 2011 alkaen. Sisäministeriö oli vuodesta 1998 lähtien suositellut kertaluonteista liputusta Eurooppa-päivänä kaikkina niinä vuosina, jolloin päivä ei ole sattunut äitienpäivälle. Helsingin yliopisto päätti ottaa vuodesta 2011 alkaen päivän mukaan liputuspäiväluettelonsa.

Äitienpäivää vietetään toukokuun toisena sunnuntaina. Päivän "äiti-nä" oli amerikkalainen Ann Jarvis, joka halusi järjestää kaikille äideille omistetun juhlapäivän koko maahan. Jo vuonna 1914 äitienpäivä tuli Yhdysvalloissa viralliseksi liputuspäiväksi.

Suomessa äitienpäivää ruvettiin viettämään 1910-luvulla, ja 1920-luvun lopulla sen paikaksi vakiintui meilläkin toukokuun toinen sunnuntai. Esimerkiksi Ruotsissa päivää vietetään toukokuun viimeisenä sunnuntaina.

Viralliseksi liputuspäiväksi äitienpäivä tuli meillä vuonna 1947, ja vuodesta 1950 alkaen se on ollut merkittynä Yliopiston almanakkaan.

Äitienpäivä on vakiintunut Suomeen koko kansan perhejuhlaksi, jota juhlistetaan niin päiväkodeissa äitienpäiväkortteja näperrellen kuin presidentin linnassa, jossa jaetaan äideille ansiomerkkejä.

Toukokuu: Snellmanista sankarivainajiin

Johan Vilhelm Snellmania on sanottu suomalaisuuden isäksi. Snellmanin syntymäpäivää 12.5. vietettiin näytävästi jo 1800-luvulla. Snellman oli syntynyt 1806, ja hän kuoli pari kuukautta 75-vuotisjuhlensa jälkeen 1881.

Suuri juhla pidettiin Snellmanin syntymän satavuotispäivänä 1906, jolloin Suomi vielä kuului Venäjälle. Kansallisuushenki oli korkealla, ja juhlassa mm. perustettiin Suomalaisuuden Liitto.

Johan Vilhelm Snellmanin patsas Helsingissä Suomen Pankin edustalla.

Snellmanin päivää suositeltiin yleiseksi liputuspäiväksi jo 1920-luvulla, ja almanakan liputuspäiväluetteloon otettiin toukokuun 12. päivä 1952. Vuodesta 1978 alkaen Snellmanin päivällä on ollut lisämääre suomalaisuuden päivä.

Nykyajan aikuiset muistavat Snellmanin ehkä parhaiten vanhasta sadan markan setelistä, jossa oli vuoteen 1986 asti Snellmanin kuva.

Kaatuneitten muistopäivä toukokuun kolmantena sunnuntaina sai alkunsa vuonna 1940, kohta talvisodan jälkeen. Edellisinä vuosikymmeninä, 1920- ja 30-luvulla, oli toukokuussa vietetty näyttävästi vapaussodan päätöspäivää 16.5., jolloin valkoiset joukot marssivat Helsinkiin Mannerheimin johdolla (vuonna 1918).

Talvisodan jälkeen katsottiin, että vapaussodan voittopäivän juhliminen ei enää ollut mielekäästä. Piispaikokouksen aloitteen pohjalta marsalkka Mannerheim määräsi, että toukokuun 16. päivän sijaan oli

Juhannus on Suomen lipun päivä. (Kuva Arja Latvala)

toukokuun kolmatta sunnuntaita vietettävä "nyt päättyneessä sodassa kaatuneiden sankarivainajien sekä myös kaikkien murroskautena 1918 molemmin puolin vakaumuksensa puolesta henkensä uhranneiden yhteisenä uskonnollisena muistopäivänä".

Päivän nimi oli aluksi sankarivainajien muistopäivä, mutta vuodesta 1946 alkaen sitä on kutsuttu kaatuneitten muistopäiväksi. Vuoteen 1994 asti pidettiin osan päivää lippu surun merkiksi puolitangossa, mutta sen jälkeen kaatuneitten muistopäivänäkin on ollut normaali liputus.

Kesäkuu: Lipun juhlaa armeijassa ja kokon ääressä

Edellä mainittu valkoisten paraatin päivä 16.5. oli itsenäisyytemme alkuvuosikymmeninä armeijan lippujuhlan päivä. Vuonna 1942, Mannerheimin täyttäessä 75 vuotta, siirrettiin lippujuhla marsalkan syntymäpäivälle 4.6. Näin valkoisten voittojuhla katosi kokonaan juhlakalenteristämme.

Aluksi kesäkuun 4. päivää kutsuttiin Suomen Marsalkan syntymäpäiväksi, mutta kun päivä tuli mukaan Yliopiston almanakkaan 1950, sillä

oli jo nimenä *puolustusvoimain lippujuhla*. Vuoden 1978 liputusasetus mainitsee puolustusvoimain lippujuhlan päivän virallisena liputuspäivänä. Jollakin Suomen paikkakunnalla pidetään nykyäänkin näyttäviä sotilasparaati, ja presidentti jakaa ylennyksiä ja kunniamerkkejä puolustusvoimain piirissä.

Juhannus on vanha keskikesän juhla, jota on vietetty vuoden valoisimman ajan kunniaksi. Päivä on juhannuksen alla pisimmillään. Vaikka kirkko on pyrkinyt antamaan juhannukselle uskonnollista sisältöä, se on uudenvuoden tapaan ennen kaikkea maallinen juhla.

Juhannus on Suomen laajimmin juhlittu karnevaali. Se ei ole yhtä suuri kalenterin taitekohta kuin uusivuosi, mutta kesän lämmin luonto antaa koko kansalle mahdollisuuden viettää juhlaa ulkona kokkotulien ja tanssilavojen äärellä.

Kuten edellisessä luvussa todettiin, juhannus oli vuoteen 1954 asti kiinteällä paikalla 24.6., mutta vuodesta 1955 alkaen se on ollut 20. ja 26.6. välille sattuvana lauantaina.

Juhannus valittiin 1920-luvulla Suomen lipun päiväksi, ja nykyään lippua pidetään liehumassa yhtä mittaa perjantai-illasta lauantai-iltaan asti.

Heinäkuu: Eino Leino ja unikeko

Heinäkuulle sattuu kaksi maallisista merkkipäivää, Eino Leinon päivä ja unikeonpäivä.

Helsingin yliopisto hyväksyi almanakkaansa *Eino Leinon päivän* vuonna 1997, ja ensimmäisen kerran se näkyi vuoden 1998 almanakoissa. Eino Leinon päivää eli runon ja suven päivää juhlitaan heinäkuun 6:ntena. Se on myös liputuspäivä.

Suomalaisuuden liitto oli maininnut Eino Leinon päivän omassa liputuspäiväluettelossaan jo parin vuoden ajan. Helsingin yliopisto teki päätöksensä Eino Leinon päivän ottamisesta almanakkaan kokkolalaisen kirjallisuudenystävän Elvi Löhösen aloitteesta.

Ennen päätöstään yliopisto pyysi lausunnon asiasta assistentti Sirpa Karjalaiselta Helsingin yliopiston kansatieteen laitoksesta. Karjalainen totesi, että Eino Leinon syntymäpäivän eli heinäkuun kuudennen vietto on vuodesta 1992 alkaen kasvattanut nopeasti suosiotaan.

Eino Leinon (1878–1926) päivä ajoittuu heinäkuun alkupuolelle,

Eino Leinon patsas Helsingissä Esplanadin puistossa. Patsaan jalustaan on kaiverrettu säkeet: "Yksi on laulu ylitse muiden, ihmisen, aatteen, hengen ankara laulu."

ajankohtaan, joka muutoin on merkkipäiväkalenterissa hiljaista kautta. Heinäkuinen Eino Leinon päivä täyttää merkkipäivätyhjiötä. Päivälle annettu lisämääräite "runon ja suven päivä" sopii sekin ajankohtaan, arvioi Karjalainen.

Unikeonpäivä on muissa kielissä nimeltään "seitsemän nukkujan päivä". Legenda kertoo, että Efesossa seitsemän kristittyä nuorukaista pakeni 200-luvulla keisari Deciuksen vainoja erääseen luolaan. Nuorukaisten nukahtivat ja nukkuivat luolassa lähes kaksisataa vuotta, ennen kuin tulivat taas päivänvaloon. Legenda tietää nuorukaisten nimetkin: Johannes, Constantinus, Maximianus, Malchus, Martianus, Dionysius ja Serapion. Heidät julistettiin kuolemansa jälkeen pyhimyksiksi.

Suomessa unikeonpäivä on ollut merkittynä jo ensimmäisiin suomalaiskalentereihin (1705). Päivä on saanut meillä uutta sisältöä, kun nykyään Naantalissa valitaan iloisissa aamujuhlissa valtakunnallinen unikeko ja jokaisessa perheessä voidaan pisimpään nukkuja nimetä unikeoksi.

Unikeon päivämäärään liittyy pieni erikoisuus. Suomen, Ruotsin ja

Norjan kalentereissa päivä on heinäkuun 27:s, mutta esimerkiksi Tanskan, Viron ja Englannin kalentereissa se on merkitty kuukautta aikaisemmaksi, kesäkuun 27:nneksi. Kesäkuun lopulla unikeko oli myös ensimmäisissä suomalaisissa almanakoissa 1700-luvun alussa, mutta 1720-luvulta lähtien päivämäärä on aina ollut 27.7.

Syyskuu: Yrittäjän päivä

Viimeisimmän nimipäivä uudistuksen yhteydessä Helsingin yliopisto päätti ottaa almanakkaan uuden merkkipäivän, *yrittäjän päivän*, vuosikerrasta 2010 alkaen. Sitä vietetään vuosittain syyskuun 5. päivänä. Päivä ei ole liputuspäivä.

Yrittäjän päivää on vietetty Suomessa 1990-luvulta lähtien, ja päivän vietto on laajentunut valtakunnalliseksi tapahtumaksi. Yritykset järjestävät esimerkiksi avoimien ovien päiviä tai kutsuvat opettajia ja oppilaita tutustumaan toimintaansa.

Aloitteen uudesta merkkipäivästä teki toimitusjohtaja Riitta Antinmäki Yrittäjän päivä -säätiöstä jo 2000-luvun alussa. Vuonna 2008 Helsingin yliopisto katsoi, että päivä on kyllin vakiintunut, ja päätti merkitä päivän almanakkaan. Yrittäjän päivä -säätiö neuvottelee parhaillaan yrittäjän päivän saamiseksi merkkipäiväksi koko EU:n alueella.

Lokakuu: Aleksis Kivi ja Yhdistyneet kansakunnat

Uusmaalainen kirjailija *Aleksis Kivi* syntyi 10.10.1834 ja kuoli 31.12.1872 vain 38-vuotiaana. Lähes kaikille suomalaisille ovat tuttuja hänen kirjoittamansa Seitsemän veljestä ja Nummisuutarit.

Aleksis Kivi loi suomalaisen näytelmä- ja romaanikirjallisuuden. Kun 1900-luvun alkupuolella haluttiin kohottaa näkyviin kansallisia kulttuurihahmoja, oli Kivi luonnollinen valinta. Hänen kuolemansa 50-vuotispäivää vietettiin näyttävästi 1932, syntymänsä satavuotispäivänä hän sai patsaan Nurmijärvelle ja viisi vuotta myöhemmin, 1939, tunnetun patsaansa Helsingin Rautatien torille.

Suomalaisuuden liitto harkitsi Kiven syntymäpäivää 10.10. liputuspäiväksi jo 1920-luvulla, ja vuodesta 1952 alkaen päivä on merkitty almanakan liputuspäiväluetteloon. Vuoden 1978 liputusasetuksessa Aleksis Kiven päivälle annettiin lisämäärä suomalaisen kirjallisuuden päivä.

Yhdistyneiden kansakuntien eli YK:n perustamispäivänä pidetään lokakuun 24. päivää vuonna 1945, jolloin riittävä määrä jäsenvaltioita oli hyväksynyt perustamisasiakirjan. Suomen YK-liitto ehdotti Helsingin yliopistolle 1966, että päivä otettaisiin mukaan almanakkaan. Yliopisto hyväksyi ehdotuksen, ja vuodesta 1968 alkaen almanakassa on ollut merkintä *YK:n päivästä*.

Viralliseksi liputuspäiväksi ei YK:n päivää kelpuutettu, mutta liputuspäiväksi se on kuitenkin vakiintunut. Yliopiston almanakassa 24.10. on ollut lipulla merkittynä vuodesta 1987 alkaen.

Liputuksen ohella YK:n päivä on näkynyt julkisuudessa laajojen rauhanmarssien ansiosta.

YK on valinnut vuoden varrelle useita merkki- ja teemapäiviä, joita se suosittelee vietettäväksi kaikissa jäsenvaltioissaan. Seuraavan aukeaman laatikossa on lueteltu YK:n suosittelemia päiviä. Näistä kansainvälinen naistenpäivä, YK:n päivä ja lasten päivä on otettu mukaan suomalaiseen almanakkaan.

Aleksis Kiven patsas Helsingin Rautatien torilla Kansallisteatterin edessä. Kivellä on patsas lisäksi ainakin Nurmijärvelle ja Tampereella.

YK:n teemapäivät

Luettelossa on Yhdistyneiden kansakuntien suosittelemia vuosittaisia teemapäiviä. Luettelo perustuu YK:n sivulla <http://www.un.org/en/events/observances/days.shtml> oleviin tietoihin vuoden 2013 alussa. Kv tarkoittaa kansainvälinen.

27. tammikuuta	Kv. holokaustin uhrien muistopäivä
4. helmikuuta	Maailman syöpäpäivä
6. helmikuuta	Kv. päivä naisten sukuelinten silpomista vastaan
13. helmikuuta	Maailman radiopäivä
20. helmikuuta	Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden päivä
21. helmikuuta	Kv. äidinkielen päivä
8. maaliskuuta	Kv. naistenpäivä
20. maaliskuuta	Kv. onnellisuuspäivä
21. maaliskuuta	Kv. päivä rotusyrjinnän poistamiseksi
22. maaliskuuta	Kv. veden päivä
23. maaliskuuta	Maailman ilmatieteen päivä
25. maaliskuuta	Kv. orjuuden uhrien muistopäivä
2. huhtikuuta	Maailman autismitietoisuuden päivä
4. huhtikuuta	Kv. miinojen vastainen päivä
7. huhtikuuta	Maailman terveystäpäivä
12. huhtikuuta	Kv. ihmisen avaruuslennon päivä
23. huhtikuuta	Maailman kirjan ja tekijänoikeuksien päivä
3. toukokuuta	Kv. lehdistönvapauden päivä
8. - 9. toukokuuta	Toisen maailmansodan uhrien muistopäivä
15. toukokuuta	Kv. perheiden päivä
17. toukokuuta	Maailman tietoyhteiskuntapäivä
21. toukokuuta	Kv. kulttuurisen monimuotoisuuden päivä
22. toukokuuta	Kv. luonnon monimuotoisuuden päivä
29. toukokuuta	Kv. rauhanturvaajien päivä
31. toukokuuta	Kv. tupakaton päivä
4. kesäkuuta	Hyökkäyksen uhreiksi joutuneiden lasten muistop.
5. kesäkuuta	Maailman ympäristöpäivä
8. kesäkuuta	Maailman merien päivä
12. kesäkuuta	Kv. päivä lapsityön estämiseksi
17. kesäkuuta	Aavikoitumisen ja kuivuuden ehkäisemispäivä
20. kesäkuuta	Maailman pakolaispäivä
23. kesäkuuta	YK:n julkisen palvelun päivä
26. kesäkuuta	Kv. päivä huumeiden väärinkäytön ja huumausainekaupan vastustamiseksi
26. kesäkuuta	Kv. päivä kidutuksen uhrien puolesta

heinäkuun ensimmäinen lauantai	Kv. osuustoiminnan päivä
11. heinäkuuta	Maailman väestöpäivä
9. elokuuta	Kv. maailman alkuperäiskansojen päivä
12. elokuuta	Kv. nuorisopäivä
29. elokuuta	Kv. päivä ydinkokeita vastaan
8. syyskuuta	Kv. lukutaitopäivä
15. syyskuuta	Kv. demokraatiapäivä
16. syyskuuta	Kv. päivä otsonikerroksen suojaamiseksi
21. syyskuuta	Kv. rauhanpäivä
valinnainen päivä kuun viim. viikolla	Maailman merenkulkupäivä
1. lokakuuta	Kv. ikääntyneiden päivä
2. lokakuuta	Kv. väkivallattomuuden päivä
5. lokakuuta	Maailman opettajien päivä
lokakuun ensimmäinen maanantai	Maailman Habitat-päivä (asumis- ja asuinyhdyskuntakysymyksille omistettu päivä)
9. lokakuuta	Maailman postipäivä
10. lokakuuta	Maailman mielenterveyspäivä
13. lokakuuta	Luonnononnettomuuksien torjuntapäivä
15. lokakuuta	Kv. maaseudun naisten päivä
16. lokakuuta	Maailman ravintopäivä
17. lokakuuta	Kv. päivä köyhyyden poistamiseksi
24. lokakuuta	YK:n päivä
6. marraskuuta	Kv. päivä sotien ja aseellisten konfliktien aiheuttamien ympäristötuhojen estämiseksi
14. marraskuuta	Maailman diabetes-päivä
16. marraskuuta	Kv. suvaitsevaisuuden päivä
marraskuun kolmas sunnuntai	Maailman tieliikenneuhrien muistop.
20. marraskuuta	Yleinen lasten päivä
20. marraskuuta	Afrikan teollisen kehittämisen päivä
21. marraskuuta	Maailman televisiopäivä
25. marraskuuta	Kv. päivä naiseen kohdistuvan väkivallan lopettamiseksi
29. marraskuuta	Kv. päivä solidaarisuuden osoittamiseksi
	Palestiinan kansalle
1. joulukuuta	Kv. AIDS-päivä
3. joulukuuta	Kv. vammaisten päivä
5. joulukuuta	Kv. vapaaehtoistoiminnan päivä
7. joulukuuta	Kv. siviili-ilmailun päivä
9. joulukuuta	Kv. korruptionvastainen päivä
10. joulukuuta	Ihmisoikeuksien päivä
11. joulukuuta	Kv. vuoristopäivä
18. joulukuuta	Kv. siirtolaisten päivä
20. joulukuuta	Kv. inhimillisen solidaarisuuden päivä

Marraskuu: Ruotsalaiset, isät ja lapset

Ruotsi-Suomen sankarikuningas Kustaa II Aadolf sai surmansa Puolassa Lützenin taistelussa marraskuun 6. päivänä 1632. Päivää on Ruotsissa vietetty Kustaa Aadolfin päivänä.

Suomeen perustettiin 1906 ruotsalainen kansanpuolue, ja se päätti seuraavana vuonna ruveta viettämään erityistä *ruotsalaisuuden päivää*. Kustaa Aadolfin päivä 6.11. katsottiin meilläkin sopivimmaksi päivämääräksi.

Kaikki suomenmieliset eivät 1900-luvun alkupuolella sulattaneet ruotsalaisuuden päivän viettoa. Nykyään kansallisuusaatteet ovat jäämässä taka-alalle ja Suomi ja Ruotsi liittyivät esimerkiksi yhtä aikaa EU:n jäseniksi. Ruotsalaisuuden päivä on saanut uutta kansainvälistä ilmettä.

Yliopiston almanakkaan ruotsalaisuuden päivä on ollut merkittynä vuodesta 1979 alkaen, jolloin se ensimmäisen kerran mainittiin vakiintuneeksi liputuspäiväksi. Päivällä on ollut myös Kustaa Aadolfin nimipäivä. Koska Kustaalla ja Aadolfilla on jo erikseen nimipäivät muuhun aikaan vuotta, päätti Helsingin yliopisto poistaa nimipäivä uudistuksen 2010 yhteydessä Kustaa Aadolfin nimipäivän ja ottaa sankarikuninkaan mukaan itse päivän nimeen. Niinpä päivä on nykyään ruotsalaisuuden päivä, Kustaa Aadolfin päivä, eikä päivällä ole kenenkään nimipäivää.

Isänpäivän idea syntyi Yhdysvalloissa pian äitienpäivän keksimisen jälkeen. Isänpäivä ei kuitenkaan saanut aikaan samankaltaista innostusta eikä edes sen päivämäärästä päästy yksimielisyyteen.

Pohjoismaiset kauppiat ehdottivat 1940-luvun lopulla, että isänpäivää ruvettaisiin viettämään marraskuun toisena sunnuntaina, aikana jolloin kaupoissa on vielä hiljaista ennen joulusesongin alkua. Ajatus levisi hitaasti, mutta 1970-luvulle tultaessa isänpäivä alkoi vakiinnuttua asemaansa Suomessa. Yliopiston almanakkaan päivä oli merkittynä ilman yliopiston päätöstä 1970–72, mutta kun asia huomattiin, päivän merkintä poistettiin.

Vasta 1987 yliopisto katsoi isänpäivän niin vakiintuneeksi, että se hyväksyttiin takaisin almanakkaan. Samasta vuodesta alkaen se on merkitty liputuspäiväksi.

Vaikka isänpäivää vietetäänkin jonkin verran perhepiirissä, se on Suomessa katsottu ennen kaikkea kaupalliseksi juhlaaksi, joka on vailla suurempaa aatteellista merkitystä.

Lastenpäivää vietettiin Suomessa kymmenen vuoden ajan lokakuun ensimmäisenä maanantaina, mutta 2002 alkaen käytäntö muuttui ja lapsille omistettu päivä on nykyään marraskuun kahdeskymmenes.

Aikaisempi lastenpäivän paikka perustui Suomen Unicef-yhdistyksen aloitteeseen vuodelta 1991. Tällöin Unicef-yhdistys esitti, että kalenteriin merkittäisiin kansainvälinen lastenpäivä. Jo joulukuussa 1954 kehotti YK:n yleiskokouksen julkilausuma kaikkia jäsenvaltioita viettämään lokakuun ensimmäistä maanantaita kansainvälisenä lastenpäivänä.

Kansainvälinen käytäntö muuttui hieman 1990-luvulla, ja tärkeämmäksi lastenpäiväksi kohosi lapsen oikeuksien päivä 20.11. Päivämäärä juontuu alun perin vuodelta 1959, jolloin saatiin aikaan ensimmäinen lapsen oikeuksien julistus, ja vuodelta 1989, jolloin täydellisempi lapsen oikeuksien sopimus hyväksyttiin samalla päivämäärällä YK:n yleiskokouksessa.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto oli 1980-luvulta alkaen ehdottanut lapsen oikeuksien päivän 20.11. merkitsemistä almanakkaan. Syksyllä 1999 myös Suomen Unicef-yhdistys ehdotti päivän merkitsemistä. Helsingin yliopistossa todettiin, että almanakkaan voidaan merkitä vain yksi lapsille omistettu päivä, ja niin sovittiin lastenpäivän siirto lokakuulta marraskuulle.

Joulukuu: Itsenäisyys ja Sibelius

Vuoden lopulle sattuu kansallisista merkkipäivistämme juhla, *itsenäisyyspäivä*. Joulukuun 6. päivänä vuonna 1917 eduskunta hyväksyi Suomen itsenäisyysjulistuksen. Koska itsenäistymiseen liittyviä päätöksiä tehtiin useilla muillakin päivämäärillä, käytiin seuraavina vuosina keskustelua siitä, mikä päivämäärä Suomen "syntymäpäiväksi" valittaisiin.

Kesti kaksi vuotta, marraskuuhun 1919, ennen kuin valtioneuvosto pystyi tekemään päätöksen, että juuri joulukuun 6. päivää vietetään Suomen itsenäiseksi julistamisen vuosipäivänä. Virastoissa, kouluissa ja tuomiokunnissa oli vapaapäivä, ja julkiset rakennukset nostivat lipun salkoon.

Kymmenen vuotta myöhemmin, 1929, säädettiin itsenäisyyspäivä yleiseksi palkalliseksi vapaapäiväksi. Itsenäisyyspäivä rauhoitettiin samanlaiseksi kuin pyhäpäivät, ja esimerkiksi markkinoiden, torikauppojen ja huutokauppojen pito kiellettiin.

Almanakkaan itsenäisyyspäivä on ollut merkittynä vuodesta 1934 alkaen. Samana vuonna se määrättiin viralliseksi liputuspäiväksi.

Nykyään itsenäisyyspäivää juhlistavat lippujen lisäksi esimerkiksi soihutukkuet, presidentin vastaanotto ja kynttilöiden polttaminen kotien ikkunoilla.

Vuonna 2011 tuli almanakoihin joulukuulle uusi liputuspäivä, *Jean Sibeliuksen päivä, suomalaisen musiikin päivä*.

Sisäasiainministeriö oli vuodesta 2005 alkaen antanut vuosittain suosituksen yleisestä liputtamisesta Sibeliuksen syntymäpäivänä 8.12. Koska sisäministeriön kokemukset olivat olleet positiivisia, sisäministeriö ehdotti vuoden 2007 lopulla, että Helsingin yliopiston almanakkatoimisto ryhtyisi toimenpiteisiin joulukuun 8. päivän merkitsemiseksi kalentereihin liputuspäiväksi.

Yliopistossa päätettiin, että Sibeliuksen päivä merkitään kalentereihin vuosikerrasta 2011 alkaen. Samalla päivälle annettiin lisämäärä suomalaisen musiikin päivä.

Sibeliuksen päivä on joulukuussa, jolloin pohjoisimmassa Suomessa ei aurinko näy lainkaan. Nykyisten säännösten mukaan pitäisi liputuspäivänä liputtaa kello 8:sta auringonlaskuun. Jotta Pohjois-Suomikin voi kunnioittaa Sibeliusa, suositellaan Sibeliuksen päivänä liputusta kaikkialla Suomessa kello 8–16.

Jean Sibelius (1865-1957) sai syntymäpäivänsä almanakkaan vuosikerrasta 2011 lähtien. Kuvassa Sibelius nuorena musiikinopiskelijana 1800-luvun lopulla. (Kuva Wikipedia)

Miten merkkipäivä pääsee almanakkaan?

Tärkeimmät kansalliset merkkipäivät ovat tulleet juhlakalenteriin valtiollisilla päätöksillä. Tällaisia ovat tietysti itsenäisyyspäivä, mutta myös esimerkiksi puolustusvoimain lippujuhla, kaatuneitten muistopäivä ja veteraanipäivä.

Toinen tie merkkipäivän vakiinnuttamisessa kulkee Helsingin yliopiston kautta. Yliopiston keltakantinen kansanalbumi oli menneinä vuosisatoina maamme ainoa kalenteri, ja edelleenkin Yliopiston almanakkaa pidetään – Suomen Valtiokalenterin ohella – "virallisena" kalenterinamme.

Ykkösaseman säilyttämisessä auttaa se, että kansanalbumi on myytävistä almanakoista ehdottomasti laajalevikkisin. Sen painosmäärä on edelleenkin sadantuhannen luokkaa. Jos merkkipäivä pääsee mukaan Yliopiston almanakkaan, tieto päivästä leviää koko kansan keskuuteen.

Kun Yliopiston almanakkatoimisto saa ehdotuksen uudesta merkkipäivästä, siitä pyydetään yleensä lausunto yliopiston asiantuntijalta.

Jos päivä päätetään ottaa mukaan Yliopiston almanakkaan, se samalla tulee automaattisesti mukaan lähes kaikkiin muihinkin suomalaisiin kalentereihin. Yliopiston almanakkatoimisto nimittäin merkitsee päivän omaan "päivälistansa", jonka suosituksia useimmat suomalaiset kalenterinvalmistajat noudattavat.

Kurpitsajuhla halloween on pesiytmässä myös Suomeen.

Kolmas tie uuden merkkipäivän vakiintumisessa on kaupallisuus ja julkisuus. Jos uuden päivän lanseeraamisessa ovat mukana tarpeeksi voimakkaat taustaryhmät ja tarpeeksi suuri kaupallinen mielenkiinto, tulee päivä Suomeen riippumatta siitä, haluaako tavallinen meikäläinen sitä vai ei.

Viime vuosikymmeninä ovat meille tulleet tällä tavalla isänpäivä ja ystävänpäivä. Jos tällainen kauppatapahtuma nousee vuosittain toistuvaksi, ottaa yliopistokin päivän lopulta almanakkaansa.

Uusia yrittäjiä kalenteripäiviksi

Helsingin yliopisto saa vuosittain muutamia vakavasti otettavia ehdotuksia uusiksi kalenteripäiviksi. Esimerkiksi vanhusjärjestöt ehdottivat jokin aika sitten, että almanakkaan merkittäisiin lokakuun kolmas lauantai isovanhempien päiväksi.

Yliopisto pyysi isovanhempien päivästä lausunnon kansatieteen asian-

Uusia merkkipäiviä

Suomalaisiin kalentereihin ehdotettuja uusia merkkipäiviä, joita ei ole ainakaan toistaiseksi hyväksytty mukaan.

Pvm	Päivä	Huomautuksia
14.1.	Zacharias Topeliuksen päivä	Mainittu useaan otteeseen mahdolliseksi liputuspäiväksi.
24.1.	Inkerin päivä	Juhlittiin 1943–44 heimotyön merkeissä.
3.2.	Alvar Aallon päivä	Ehdotettu suomalaisen arkkitehtuurin ja muotoilun päiväksi.
24.2.	Viron kansallispäivä	Viron itsenäisyyspäivä (1918), ehdotettu meilläkin liputuspäiväksi.
23.3.	Pohjolan päivä	Sisäministeriö suositteli vuonna 2002 liputtamista, ehdotettiin ensimmäisen kerran jo 1976.
1.4.	Aprillipäivä	Vakiintunut, mutta teho perustuu yllätyksellisyyteen. Ei merkitä almanakkaan.
Kesäkuu	Saunapäivä	Saunaseuran ehdotus, yliopisto ei hyväksynyt almanakkaan.

tuntijalta. Lausunto totesi, että isovanhempien merkitys on tietysti suuri, mutta omaa nimikkopäivää ei kuitenkaan liene syytä merkitä. Asian tuntija katsoi, että isovanhempia voi jo nykyään juhla – ja juhlitaankin – äitien- ja isänpäivänä. Isovanhempien oma päivä ei ole niin vakiintunut suomalaiseen kulttuuriin, että se pitäisi merkitä almanakkaan.

Isovanhempien päivä on yksi esimerkki kymmenistä erilaisista merkkitaiteemäpäivistä, joita jossakin vaiheessa on ehdotettu almanakkaamme. Muutamien ehdotettujen merkkipäivien aika on jo selvästi ohi, mutta toiset ovat vasta nousemassa.

Oheisessa laatikossa on luetteloa almanakkaan pyrkineistä tai pyrkivistä merkkipäivistä.

Mitkä päivät kalentereihimme seuraavaksi hyväksytään? Yliopisto ei kovin helpolla uusia merkkipäiviä ota, vaan päivän täytyy olla laajalti vietetty ja tunnettu ja vakiintunut maamme kulttuuriin.

Yksi päivä, jonka vietto on selvästi laajenemassa, on Amerikasta lainattu kurpitsajuhla, halloween. Kaupoissa myydään erilaisia noita- ja

13.6.	Paavo Nurmen päivä	Suomalaisuuden liitto mainitsee ehdotettuna suomalaisen urheilun päivänä.
14.7.	Jaakko Juteinin päivä	Suomalaisuuden liitto mainitsee ehdotettuna suomalaisuuden päivänä.
17.7.	Kansanvallan päivä	Suomen hallitusmuodon vahvistaminen tasavallaksi 17.7.1919. Vietettiin 1992, oli merkittynä almanakkaan 1994.
1.10.	Vanhustenpäivä	YK:n suosittama päivä, jota Vanhustyön keskusliitto on ehdottanut almanakkaan.
18.10.	Johannes Linnan- kosken päivä	Yritettiin 1940-luvulla suomalaisen kirjallisuuden viikon (10.10.–18.10.) päättäjispäiväksi.
Lokakuu	Heimopäivä	Vietettiin 1930-luvulla lokak. kolmantena lauantaina Suomessa, Virossa ja Unkarissa.
Lokakuu	Isovanhempien päivä	Vanhus- ja lähimmäispalvelun liiton ehdotus, lokakuun kolmas lauantai, yliopisto ei ole hyväksynyt almanakkaan.
8.11.	H.G. Porthanin päivä	Ehdotettiin 1800-luvulla juhlapäiväksi, mutta ei vakiintunut.
13.12.	Lucianpäivä	Vietetään suomenruotsalaisten piirissä, tulossa myös suomenkieliselle puolelle.

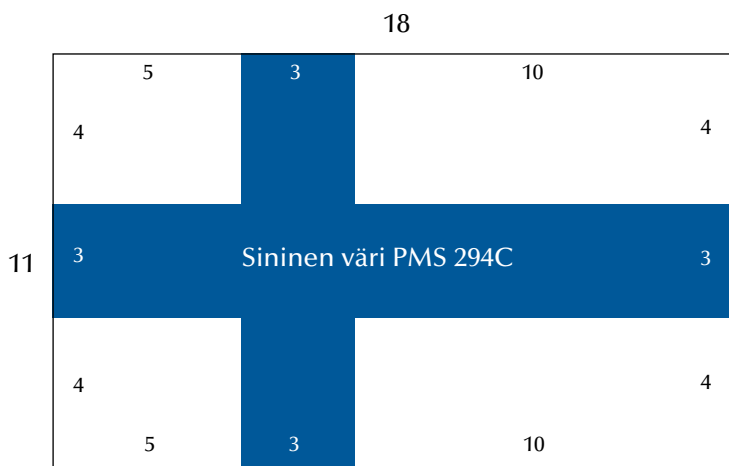
kummitustavaroita, ja päiväkotij- ja kouluikäiset tuntuvat päivästä hyvin innostuneilta. Halloweenissa on kyllä harmittoman, muista päivistä eroavan juhlan aineksia.

Sana halloween tulee englantilaisista sanoista, jotka merkitsevät pyhäinpäivän aattoa. Pyhäinpäivä on useimmissa maissa perinteisellä paikallaan 1.11., joten halloweenin päivämäärä on näissä maissa selvä, 31.10.

Kaupan piirissä mietittiin 1990-luvun lopulla meikäläisen halloweenin sijoittelua ja päädyttiin siihen, että päivää ei meillä sidota pyhäinpäivään. Kauppiaat arvelivat, että iloinen halloween on syytä pitää erillään vakavammasta pyhäinpäivästä.

Niinpä Erikoiskaupan Liitto antoi syksyllä 1999 suosituksen, jonka mukaan halloweenin päivämäärä Suomessa on kansainväliseen tapaan lokakuun viimeinen päivä, 31.10., riippumatta siitä, mille viikonpäivälle se sattuu. Yliopiston almanakkaan tai almanakkatoimiston päivälataan ei halloweenia vielä merkitä.

Uusia suomalaisia merkkipäiviä ei allakkaan ole ainakaan ihan heti tiedossa. Nyt kun Sibeliuksen päivä on otettu almanakkaan ja Eurooppa-päivälle on tullut lipunkuva, ei uusia liputuspäiviä ole vähään aikaan näkyvissä. "Sekä Canthin että Sibeliuksen liputuspäivien puolesta tuli esityksiä laajalti ja välillä varsin runsaastikin aina 1980-luvulta asti",

Suomen lipun mittasuhteet ja värit on säädetty tarkasti laissa ja asetuksessa.

kertoo hallitusneuvos Ismo Atosuo sisäasiainministeriöstä. "Samanlaista liikettä jonkin muun uuden päivän puolesta ei ole."

Suomalainen liputuskäytäntö

Suomen itsenäistyttyä 1917 ei ollut yksimielisyyttä siitä, millainen on Suomen lippu ja milloin sitä käytettäisiin. Kilpailevina ehdotuksina oli punakeltainen leijonalippu ja sinivalkoinen ristilippu. Jälkimmäinen vei voiton ja valittiin 1918 Suomen valtiolipuksi. Lipun käyttämisestä annettiin asetukset 1920 ja 1934.

Lippulainsäädäntö uusittiin 1978–1996. Vuoden 1978 laki määrää tarkasti esimerkiksi Suomen lipun mittasuhteet. Katujen varsilla liehuvat liput ovat oikeanmuotoisia, mutta painotuotteissa näkyy milloin minkinlaisia lipunkuvatuksia.

Lain mukaan lipun korkeus on 11 ja pituus 18 mittayksikköä, sinisen sakaran leveys 3 mittayksikköä ja valkoisten nurkkakenttien korkeus 4 ja leveydet 5 ja 10 mittayksikköä.

Lipun väreistä annettiin asetus vuonna 1993. Värit määritellään usean eri standardin mukaan, joista käyttökelpoisin näin tietokoneaikaan on PMS-standardi: Suomen lipun sininen väri vastaa PMS-väriä 294C.

Liputuslain mukaan jokaisella on oikeus liputtaa kansallislipulla kun katsoo siihen olevan aihetta. Lipun voi nostaa salkoon yksityistaloissa vaikkapa nimi- tai syntymäpäivän, ylioppilasjuhlan tai muun sukujuhlan kunniaksi ja yrityksissä esimerkiksi mieluisien vieraiden juhlistamiseksi.

Liputusasetus määrää tarkasti ne päivät, jolloin valtion rakennuksissa pitää liputtaa. Näinä ns. virallisina liputuspäivinä nostetaan liput salkoihin myös muualla Suomessa. Asetus luettelee kuusi jokavuotista liputuspäivää, seitsemäntenä erilaiset vaalipäivät ja kahdeksantena presidentin virkaanastujaispäivän. Päivät on lueteltu oheisessa taulukossa.

Virallisten päivien lisäksi maassamme on kolmetoista muuta liputuspäivää. Ne mainitaan useimmissa kalentereissa, ja päivät on lueteltu seuraavan aukeaman taulukossa.

Siniristilipun lisäksi Suomessa hulmuavat muutkin liput. Ahvenanmaalla on oma sinipohjainen maakuntalippunsa, jossa on punakeltainen risti. Lapissa taas liehuu saamelaiden heimolippu, jossa on perinteisen Lapin puvun värit, punaista, vihreää, keltaista ja tummansinistä. Ja yhä useammassa paikassa näkyy EU:n tummansininen lippu, jossa on kaksi-

Liputuspäivät Suomessa

Jokaisella suomalaisella on oikeus liputtaa kansallislipulla aina, kun hän näkee liputuksen aiheelliseksi. Liputus aloitetaan aamulla kello 8 ja lopetetaan auringon laskiessa, kesälläkin viimeistään kello 21. Suomen lipun päivän liputus alkaa juhannusaattona kello 18 ja päättyy juhannuspäivänä kello 21. Itsenäisyyspäivänä ja sellaisena vaalipäivänä, jolloin äänestys päättyy auringonlaskun jälkeen, liputus päättyy kello 20. Ajat koskevat valtion virastoja ja laitoksia, muille ajat ovat vain viitteelliset. Vuosittaiset liputuspäivät löytyvät sivulta www.liputus.fi (ruotsiksi www.flaggning.fi).

Viralliset, laissa määrätyt liputuspäivät

- ☞ 28.2. Kalevalan päivä, suomalaisen kulttuurin päivä
- ☞ 1.5. Vappu, suomalaisen työn päivä
- ☞ Toukokuun toinen sunnuntai, äitienpäivä
- ☞ 4.6. Puolustusvoimain lippujuhlan päivä
- ☞ Kesäkuun 20. ja 26. päivän välinen lauantai, juhannus, Suomen lipun päivä
- ☞ 6.12. Itsenäisyyspäivä
- ☞ Päivä, jolloin toimitetaan valtiolliset vaalit, kunnallisvaalit, Euroopan parlamentin edustajien vaalit tai neuvoo-antava kansanäänestys koko maassa
- ☞ Päivä, jolloin tasavallan presidentti astuu toimeensa

Muut liputuspäivät eli ns. vakiintuneet liputuspäivät sekä ne päivät, joihin sisäministeriö on useana vuonna suosittelut liputusta

- ☞ 5.2. J.L. Runebergin päivä
- ☞ 19.3. Minna Canthin päivä, tasa-arvon päivä
- ☞ 9.4. Mikael Agricolan päivä, suomen kielen päivä
- ☞ 27.4. Kansallinen veteraanipäivä
- ☞ 12.5. J.V. Snellmanin päivä, suomalaisuuden päivä
- ☞ 9.5. Eurooppa-päivä

toista tähteä. Ahvenanmaan lippu on vuodelta 1954, ja saamelaisten ja EU:n lippu on kumpikin vahvistettu 1986.

Ahvenanmaalla on kolme omaa liputuspäivää, uusimpana (vuodesta 2000 alkaen) Ahvenanmaan neutralisoinnin ja demilitarisoinnin juhlapäivä 30.3. Päivämäärä on saatu niinkin kaukaa kuin vuodesta 1856, jolloin Ahvenanamaan asemaa koskeva sopimus allekirjoitettiin Pariisissa.

- ☞ Toukokuun kolmas sunnuntai, kaatuneitten muistopäivä
- ☞ 6.7. Eino Leinin päivä, runon ja suven päivä
- ☞ 10.10. Aleksis Kiven päivä, suomalaisen kirjallisuuden päivä
- ☞ 24.10. YK:n päivä
- ☞ 6.11. Ruotsalaisuuden päivä, Kustaa Aadolfin päivä
- ☞ Marraskuun toinen sunnuntai, isänpäivä
- ☞ 8.12. Jean Sibeliuksen päivä, suomalaisen musiikin päivä

Ahvenanmaan omat liputuspäivät

- ☞ 30.3. Ahvenanmaan neutralisoinnin ja demilitarisoinnin juhlapäivä
- ☞ Huhtikuun viimeinen sunnuntai, Ahvenanmaan lipun päivä
- ☞ 9.6. Ahvenanmaan itsehallintopäivä

Saamelaisten omat liputuspäivät

- ☞ 6.2. Saamelaisten kansallispäivä
- ☞ 2.3. Suomen saamelaiskäräjien perustamispäivä
- ☞ Marianpäivä, saamelaisten perinteinen juhlapäivä
- ☞ Juhannuspäivä, yleinen juhlapäivä
- ☞ 9.8. YK:n kansainvälinen alkuperäiskansojen päivä
- ☞ 15.8. Saamen lipun hyväksymispäivä (1986)
- ☞ 18.8. Saamelaisneuvoston perustamispäivä (1956)
- ☞ 26.8. Ruotsin saamelaiskäräjien perustamispäivä
- ☞ 9.10. Norjan saamelaiskäräjien perustamispäivä
- ☞ 9.11. Saamelaisvaltuuskunnan perustamispäivä (1973)
- ☞ 15.11. Isak Saban syntymäpäivä (1875)

sa. Saamelaisilla on nykyään yksitoista liputuspäivää. Päivät on lueteltu ylläolevassa taulukossa.

EU:n lipulle ei ole määritelty omia liputuspäiviä, mutta EU-lippu nostetaan salkoon esimerkiksi silloin, kun suomalaisen yrityksen tai laitoksen tulee vieraita EU:sta.

Helsingin yliopiston almanakkatoimisto avasi syksyllä 2009 omat

liputussivunsa osoitteessa www.liputus.fi, ruotsiksi www.flagging.fi. Sivuilta löytyy mm. kuluvan ja seuraavan vuoden täydellinen liputuspäiväluettelo, joka on kaikkien kalenterinjulkaisijoiden käytettävissä. Sivuilla on myös liputuksen kellonaikasuositukset kaikille liputuspäiville, hieman historiikkaa siitä miten liputuspäivät ovat olleet merkittyinä Yliopiston almanakkaan sekä linkit virallisiin liputusasetuksiin. Edelleen sivuilta löytyvät linkit sisäministeriön ja Suomalaisuuden liiton monipuolisille liputussivuille.

Kansan omat merkkipäivät

Suomen kansa on juhlinut omia merkkipäiviään paljon ennen kuin keisari on käskyttänyt nimipäivänsä vieton tai nykyinen kansallinen juhla-kalenteri on muotoutunut. Vanhat merkkipäivät elävät edelleen kansan keskuudessa esimerkiksi sähän ja tapoihin liittyvinä sananparsina.

Suuri osa kansan merkkipäivistä liittyy kirkollisiin juhlapäiviin. Kirkokopyhiin on kietoutunut vanhempien pakanallisten juhlien aineksia, ja kristillisten tapojen oheen on päiviin keräytynyt maallisia juhlanvietto-tapoja.

Kirkollisten juhlien ulkopuoliset merkkipäivät liittyvät yleensä pyhimyskalenteriin. Almanakoissamme oli entisinä vuosisatoina enimmäkseen perinteisiä pyhimysten nimiä, ja kuhunkin vuodenaikaan tai juhla-kauteen liittyvät merkkipäivät saivat nimensä pyhimyksestä. Pyhimysten nimet vain väännettiin suomalaisten suussa paremmin istuvaan muotoon.

Kustaa Vilkkuna on kirjassaan *Vuotuinen ajantieto* kuvaillut suomalaisen kansanperinteen merkkipäiviä. Tässä mainitaan lyhyesti vain huomattavimmat.

Tammikuussa loppiaista seuraava päivä, 7.1., on ”vanha nuutti”, jota entisaikaan pidettiin joulunajan lopettamispäivänä. Herrasväen piirissä joulua voitiin viettää ”uuteen nuuttiin” eli tammikuun 13. päivään asti. Nuutin päivä siirtyi almanakassamme 7:nneestä 13:nneen jo 1708. Heikin päivää 19.1. on vanhastaan pidetty talven keskikohtana, jolloin karhu kääntää kylkeä ja talven selkä paukahtaa poikki.

Helmikuun alussa vietettävä laskiainen on Suomessa saanut omaa kansanperinteeseen liittyvää sisältöä. Nykysukupolvi yhdistää laskiaisen – laskiaispullan ja hernesopan ohella – ennen kaikkea mäenlaskuun ja

Miksi aprillipäivä ei ole almanakassa?

"Aprillia, syö silliä, juo kuravettä päälle!" Joka vuosi huhtikuun 1. päivänä keksitään taas uusia piloja, joilla juksataan herkkäuskoisia.

Yksi tarina kertoo aprillipäivän olevan peräisin Ranskasta yli neljänsadan vuoden takaa. Kuningas Kaarle IX:n päätöksellä Ranska siirtyi 1564 uuteen kalenteriin, jossa vuosi alkoi tammikuun alussa. Kaikki ranskalaiset eivät kuitenkaan sulattaneet päätöstä, vaan pitivät edelleen uudenvuodenjuhliin ja antoivat uudenvuodenlahjojaan vanhana uutenvuotena, huhtikuun 1. päivänä. Muualla Ranskassa näistä jääräpäistä alettiin tehdä pilkkaa, ja vähitellen aprillipäivän pilailut levisivät muihinkin maihin.

Suomeen aprillaus tuli 1700-luvulla, ensin säätyläisten keskuuteen, sitten koko kansan huviksi.

**ALKON VARASTOSSA TAPAHTUNEEN
VESIVAHINGON JOHDOSTA OSA
TUOTTEISTA NYT
PUOLEN HINTAAN.
VAIN TÄNÄÄN 1.4. KLO 10-17.**

Tyrvään Sanomat 30.3.1996

Aprillipäivä on varmaan tunnetuin nykyajan merkkipäivä, joka ei ole mainittuna Yliopiston almanakassa. Sen mukaanottoa on välillä harkittu, mutta päivä on aina päätetty jättää merkitsemättä. Aprillipäivän idea perustuu juuri sen yllätyksellisyyteen. Jos päivä olisi almanakassa, pilojen teho voisi latistua.

hevosajeluihin. Laskiaismässä on toivoteltu "pitkiä pellavia" eli hyvää satovuotta seuraavan kesän kasvukaudelle. Helmikuun 24. päivä eli Talvi-Matti on kevätkauden alkupäivä, jolloin kaivojen vesi on alimmillaan ja aurinko alkaa jo sulatella räystäitä.

Maaliskuun Kevät-Maaria (25.3.) saattoi jo näyttää maassa ensimmä-

mäiset paljaat läikät, ja marianpäivän säästä ennusteltiin kevääntulon nopeutta.

Huhtikuun 14. päivä oli ennen vanhaan Tiburtiuksen päivä, ja tällöin almanakassa luki "suvi-päivä". Vuosi jaettiin tuolloin kahteen puolikkaaseen, kesä- ja talvipuoliskoon, ja 14.4. oli ensimmäinen kesäpäivä. Yrjön päivänä 23.4. ajettiin karja ulos laiturille ja Markun päivänä 25.4. tai valpurina 1.5. käki kertoi kesän lähestyvän.

Toukokuun 3. päivä oli keskiajalla Ristin päivä, jota juhlittiin karjanhoidon ja kalastuksen merkkipäivänä. Ateriana syötiin kalakeittoa. Ortodoksit juhlivat toista Ristin päivää syksyllä (ks. luku 5).

Kesäkuun suurin juhla on tietysti juhannus. Kesäkuun pienemmät merkkipäivät liittyvät kylvötoihin. Kustaana (6.6.) piti panna peruna maahan. Nauriiden kylvö onnistui parhaiten Eskona (12.6.), Pietarina (29.6.) tai juhannusta seuraavana "ituperjantaina", joka on aina Pietarin päivän lähellä.

Heinäkuun loppupuolta ja elokuun alkupuolta sanotaan "mätäkuuksi", koska haavat pyrkivät helposti märkimään. Mätäkuun nimi on kuitenkin käännösvirhe, sillä muissa maissa tämä aika tunnetaan "koira-kuuna". Vanhassa Egyptissä tähän aikaan taivaalle ilmestyi "Koiratähti" Sirius, joka toi mukanaan kesän kuumimman ajan.

Heinäkuun 18. ja 24. päivän välillä on almanakassa "naistenviikko", jolloin on pelkkiä naisten nimipäiviä. Ja naistenviikkohan ei tunnetusti mene ilman sateita. Heti naistenviikon jälkeen on Jaakon päivä. Raamattullinen Jaakko on ollut suomalaisille läheinen pyhimys. Nykyaikain lapset tietävät, että Jaakko heittää kylmän kiven veteen ja uimakausi alkaa olla lopussa. Tämä perinnetieto on ilmeisesti syntynyt ennen vuotta 1753, jolloin Jaakon päivä vastasi nykyistä elokuun alkua. Mittausten

10 b Ezechiel	II	20
11 c Antippas	III	21
12 d Gullus	IV	22
13 e Iustinus	V	23
14 f Suvi Pdi.	VI	24
15 g Olymp.	VII	25

Huhtikuun 14. päivä oli entisaikaan Tiburtiuksen päivä. 1700-luvun alussa almanakassa luki tällä kohdalla "suvi-päivä". Kuva vuoden 1705 Yliopiston almanakasta.

mukaan vesien kylmeneminen alkaa keskimäärin juuri elokuun alussa.

Elokuussa ei nykyajan almanakoissa ole yhtään kirkollista tai edes maallista merkkipäivää. Marjatan päivä 15.8. on kuitenkin muistona vanhasta "Jälki-Mariasta", jota vietettiin Neitsyt Marian kuolinpäivänä. Eniten elokuisia sananparsia liittyy kansan suussa Laurin päivään 10.8. ja Pertun päivään 24.8. Edellinen on saanut nimensä Pyhästä Laurista, joka kärsi marttyyrikuoleman 200-luvulla, jälkimmäinen apostoli Bartolomeuksesta. Esimerkiksi pääskysten sanotaan kerääntyvän "Lassilta laumaan, Pärtyliltä matkaan". Pertunpäivän aikaan tulee joinain vuosina lämmin jakso, jota sanotaan mm. intiaanikesäksi. Suomen kansa on puhunut Pärtylin pikkukesästä.

Syyskuun 11. päivän, Aleksanterin päivän, iltana vietettiin vanhan ajan työpajoissa pientä silmäkirkastusjuhlaa. Mestari tarjosi kahvit ja ryyppy, ja verstaaseen sytytettiin kesän jälkeen ensimmäisen kerran valot. Syys-lokakuun vaihteessa mikkelinä ajettiin lehmät sisälle navettaan, ja silloin päättyi palkollisten palveluvuosi. He pitivät "runtuviikon" ja siirtyivät ehkä uuteen työpaikkaan.

Lokakuun 7. päivä on nimetty Pyhälle Birgitalle, suomalaisittain Pirkolle. Birgitta perusti Vadstenan luostarin 1300-luvulla, ja kuoltuaan hänet julistettiin pyhimykseksi. Lokakuun 14. päivänä oli entisajan al-

Alkuperäinen Lauri eli Pyhä Laurentius kuvattuna ravennalaisessa mosaiikissa 400-luvulla.

manakoissa merkintä "Calixtus eli Talwi-Päivä". Kesäpuoli vuotta vaihtui talveksi. Viikkoa ensimmäisen talvipäivän jälkeen oli "oravan päivä", jolloin sopi ruveta keräämään tuon ajan rahaa, oravannahkoja.

Loka-marraskuun taitteessa vietettiin ennen vuodenvaihdetta, jakoai-kaa. Vuoden työt oli tehty, sadot korjattu, ja voitiin hetkeksi rauhoittua. Monet jakoajan ja vuoden viimeisen päivän, kekrin eli köyryn, tavat ovat siirtyneet nykyiseen joulukuun ja uuteenvuoteen. Entisen suomalaisen kekrin paikalle tuli katolisen kirkon kautta pyhäinpäivä.

Marraskuun 10:ntenä, Martin päivänä, on ennen vanhaan syöty ja juotu runsaasti: verimakkaroitaa, rasvarieskoja ja olutta tai hienommin martinhanhea ja viiniä. 10. tai 11.11. on muisteltu itse asiassa kolmea tämännimistä henkilöä: Martti-paavia (k. noin 650), Martti Lutheria (s. 1483) ja vanhempaa Martti-piispaa (300-luvulla).

Kaisan päivänä (25.11.) kerittiin lampaat ja myös herkuteltiin lampanlihalla.

Annan päivä oli alkuaan 15. joulukuuta, mutta nykyään se on 9.12. Anna oli Neitsyt Marian äiti, joka on meillä suomalaistunut Anniksi ja Annikiksi. Lucianpäivää vietetään varsinkin suomenruotsalaisten keskuudessa keskiviikkona 13.12. Päiväkotien ja koulujen kautta päivä on muodostumassa myös suomalaisten juhlaiksi. Tuomaan päivää 21.12. on vanhastaan pidetty joulun alkuna. Ja Sylvester (31.12.) onkin jo uuden vuoden aatto. Virossa päivän nimenä on vana-aasta (vanhavuosi).

Nimipäivät

Almanakkojen suosituinta luettavaa ovat maassamme nimipäivät. Euroopan maista Suomen lisäksi vain Ruotsissa, Unkarissa, Tšekissä ja Latviassa on vastaava, ajan tasalla oleva ei-kirkollinen nimipäiväkalenteri ja nimipäiväperinne. Lisäksi Euroopan katolisissa maissa, esim. Puolassa, Kreikassa ja Kroatiassa, juhlietaan kunkin henkilön omaa nimipäiväpyhimystä.

Euroopan ulkopuolella nimipäivä on useimmissa maissa ja kulttuureissa tuntematon käsite. Kaikissa maissa on tietysti omat nimipäivänsä, mutta nimet eivät ole yleensä sidoksissa mihinkään päivämäärään.

Suomalainen nimipäiväluettelo on kehittynyt vanhasta kirkollisesta pyhimyskalenterista, jota julkaistiin meikäläisissä almanakoissa 1600-luvulta alkaen. Pyhimysten rinnalle nousi aluksi raamatullisia nimiä,

Lofafuu, vuonna				1929, OCTOBER.									
Päivä	kuu	n. p.	la.	Päivä	kuu	n. p.	la.						
1	T	Valio	a. 11, 3	3,36 a.	16	R	Sirffa	i. 10,56	3,32 a.				
2	R	Äänis	11,51	5,13 8	17	T	Saini	11,41	5, 1 9				
3	T	Raimo	i. 0,37	la. f. 0,19 a. 7 4	18	P	Säde	aan. nuol. 9 f. 2,6 i.					
4	P	Riello	1,22	6, 5 t. 5 4	19	S	Uljaa	0,28	5,16 i.				
5	S	Zufeci	2, 8	6, 6									
2 Kor. 12: 2-10. — Saut. 13: 10-17. — Ps. 32: 1-7.				20				S	* 4	Mufouspäivä	1,18	5,20	Raimo
6	S	* 19	f. Kolm. p.	2,56	6, 9	Raikas							
7	M	Birffo	3,44	6,16	21	M	Ponteva	2,12	5,29			(7 4	
8	T	Silja	4,35	6,30	T	alemp. 5 4							
9	R	Siona	5,26	7, 1	4 etel. b 4								
10	T	Mietti	6,17	8, 2	f. 8,5 t.								
11	P	Dyto, Dto	7, 7	9,25	4 taun.)								
12	S	Marre	7,56	10,57									
Hebr. 10: 19-31. — Matt. 21: 33-46. — Jof. 5: 1-7.				13				S	* 20	f. Kolm. p.	8,43	aan. Taina	
14	M	Sija	9,28	0,29									
15	T	Selvi, Seta	10,12	2, 0									
Kurinto nuol. p. pirt. la. f. t. m. t. m. t. m. t. m.				Kurinto nuol. p. pirt. la. f. t. m. t. m. t. m. t. m.									
1	6	26	0	10	5	52	9	6	45	0	8	5	28
3	6	31	0	9	5	46	11	6	51	0	7	5	22
5	6	36	0	9	5	40	13	6	55	0	7	5	17
7	6	41	0	8	5	34	15	7	0	0	6	5	11
Kurinto nuol. p. pirt. la. f. t. m. t. m. t. m. t. m.				Kurinto nuol. p. pirt. la. f. t. m. t. m. t. m. t. m.									
17	7	5	0	6	5	5	25	7	26	0	4	4	42
19	7	10	0	5	4	59	27	7	31	0	4	4	36
21	7	15	0	5	4	53	29	7	36	0	4	4	31
23	7	21	0	5	4	48	31	7	41	0	4	4	26

Yliopiston almanakan nimiluettelo oli suomalaisimmillaan vuonna 1929. Lokakuun päiväsankareita olivat mm. Valio, Äänis, Raikas ja Ponteva.

kuten Mooses tai Hanna, ja sitten kansainvälisiä muotiniimiä tai kuningas- ja keisarihuoneen nimiä, kuten Ulla tai Eleonoora.

Sivujen 215–229 taulukoissa on merkittynä suomalaisen almanakan nimipäivät sadan vuoden välein 1700-luvun alusta nykypäivään. Kuten nähdään, 1700- ja 1800-luvun alkujen listat ovat hyvin samankaltaiset.

Omaan suuntaan suomalainen nimiluettelo lähti kehittymään 1800-luvun loppupuoliskolla kansallisuusaatteen vahvistuessa. Omakielisten nimien käytöllä Suomessa haluttiin tehdä pesäeroa silloiseen emämaahan Venäjään. Nimistöä uusittiin varovasti 1890 ja 1909, mutta vasta Suomen itsenäistyttyä tehtiin nimipäiväluettelossa suurremontti.

Vuoteen 1929 asti oli Suomessa suomen- ja ruotsinkielisillä yksi yhteinen nimipäiväluettelo, jossa vain nimien kirjoitustapa oli eri kielissä hieman erilainen. Vuonna 1929 erotettiin suomenkielinen ja ruotsinkielinen nimipäiväluettelo toisistaan. Näin saatiin tilaa suurelle joukolla uusia suomalaisnimiä.

Seuraavan kerran nimipäiväluettelo uusittiin 1950 ja 1973. Tämän jälkeen saatiin nykyaikainen tietojenkäsittelytekniikka mukaan nimiluettelon uudistustyöhön, kun aikaisemmin oli uudistusten taustalla vain rajoitettuja tilastoja ja "näppituntumaa". Helsingin yliopisto osti

1980 Väestörekisterikeskukselta tiedot kaikista vuoden 1880 jälkeen annetuista nimistä eli yli kymmenestä miljoonasta nimestä.

Tietojen perusteella voitiin ensimmäisen kerran laskea yleisyysluvut jokaisesta suomalaisnimestä, ja 1980-luvulta alkaen on uusia nimiä kalenteriin valittaessa voitu katsoa suoraan, paljonko kutakin nimeä on lapselle annettu.

Nimipäiväluetteloa uusittiin 1984 ja 1995, ja sen jälkeen tarkistus on tehty viiden vuoden välein, viimeksi 2010. Seuraava uudistus on edessä vuoden 2015 kalentereissa.

Nimipäiväluettelon ylläpitäminen on Suomessa Helsingin yliopiston vastuulla. Vuoteen 1995 asti oli Helsingin yliopistolla yksinoikeus suomen- ja ruotsinkielisten kalenterien julkaisemiseen, joten oli luonnollista, että yliopisto hoiti myös nimiluetteloa. Almanakkaerioikeus kumottiin Suomen liittyessä Euroopan unioniin, mutta Helsingin yliopiston suomen kielen laitos jatkaa edelleen nimipäiväluettelon ylläpitoa.

Vuoden 1950 ja 1973 uudistukset olivat professori Kustaa Vilkkunan käsialaa, ja vuosina 1980–2009 nimiluettelosta huolehti professori Eero

26 JOULUKUU 2013 DECEMBER		27 JOULUKUU 2013 JUOVLAMÄNNU	
Suomalaiset nimet		Svenska namn	
1 5*	1. adventsunna Oskari	1 5*	1. adventsunna Oskari
2 M	Audena, Uuelma V. 49	2 M	Beata, Beatrice, Bernice
3 T	Matti, Villares	3 T	Ulrika
4 KO	Asti, Aino	4 KO	Barbara, Barbara
5 T	Selma	5 T	Selma
6 PF*	Itsenäisyypäivä	6 PF*	Självständighetsdagen
7 L	Niko, Niko, Niklas, Niki, Nikolai	7 L	Niko, Niklas, Nicolo
8 5*	2. adventsunna Jean Sibeliuksen päivä, suomalaisen musiikin p.	8 5*	2. adventsunna Jean Sibeliuksen päivä, suomalaisen musiikin p.
9 M	Aina, Aino, Aini, Aina, Aineeli, Ainaelkä, Ainaika, Ainaikka	9 M	Aina, Aina, Aini, Aineika, Aineeli, Aineette
10 T	Taru, Tarja	10 T	Taru, Tara
11 KO	Taru, Daniel, Taru	11 KO	Daniel, Dan, Daniela
12 T	Taru	12 T	Taru
13 PF	Seija	13 PF	Seija
14 L	Jouko	14 L	Olo, Axel
15 5*	3. adventsunna Heimo	15 5*	3. adventsunna Heimo
16 M	Aidi, Aidiä, Aida	16 M	Aida, Aida
17 T	Rafael	17 T	Rafael
18 KO	Appo, Rami, Appo	18 KO	Abealant
19 T	Iino, Iisäkki, Iikka, Iiko	19 T	Iak
20 PF	Benjamin, Kerkko	20 PF	Benjamin, Ben, Benzy
21 L	Talvipöytäpäivä	21 L	Vinterbordsdagen
22 5*	Taruus, Taru, Taruus, Taru	22 5*	Taruus, Taru, Taruus
23 M	Sevi	23 M	Rafael
24 T	Antoni, Erna, Evi, Eelina	24 T	Eli
25 KO*	Joulupäivä	25 KO*	Juldagen
26 T	Tapani, Tapani, Teppo, Tapani	26 T	Annand, jul Stefan, Stefan
27 PF	Hanna, Hanna, Hanna	27 PF	Hanna, Hanna, Hanna
28 L	Vuorokauden laulun päivä, Pii	28 L	Melissa bams dag, Pii
29 5*	Rafael	29 5*	Rafael
30 M	Taruus, Taru, Daniel	30 M	Daniel
31 T	Syberia, Sivu	31 T	Syberia

Yliopiston nimipäiväalmanakka luettelee Suomen kaikki neljä nimipäiväluetteloa. Nimipäiväalmanakka ilmestyy nykyään verkossa almanakkatoimiston nimisivuilla osoitteessa <http://almanakka.helsinki.fi/nimipaivat>.

Kiviniemi. Vuoden 2010 nimiudistuksen Eero Kiviniemi valmisteli yhdessä dosentti Minna Saarelma-Paukkalan kanssa, ja vuoden 2010 alusta lähtien Saarelma-Paukkala vastaa maamme kalenterien suomenkielisestä nimipäiväluettelosta.

Suomenkielisen luettelon rinnalla on maassamme tätänykyä käytössä kolme muutakin nimipäiväluetteloa. Suomenruotsalaista luetteloa on uusittu samoina aikoina kuin suomalaista, ja luettelosta on huolehtinut professori Marianne Blomqvist.

Vuonna 1996 valmistui saamenkielinen nimiluettelo, jonka laati professori Pekka Sammallahti Oulun yliopiston suomen ja saamen kielen laitoksesta. Saamelainen luettelo herätti myönteistä huomiota muissa pohjoismaissa. Norjalaistutkija Håkan Rydving arvioi julkaisussaan, että "saamelaiset nimet saavat ensimmäisen kerran tasavertaisen aseman suomalaisten ja ruotsalaisten nimien rinnalla. Ei ole liioittelua sanoa, että luettelon julkaiseminen on huomattava kulttuurisaavutus."

Maamme neljäs luettelo kattaa ortodoksiset nimet, ja sitä ylläpitää Ortodoksisen kirjallisuuden julkaisuneuvosto. Kaikkien neljän luettelon mukaiset nimet julkaistaan vuosittain ilmestyvässä Yliopiston nimipäiväalmanakassa (<http://almanakka.helsinki.fi/nimipaivat>).

Suomalaisten nimipäivien kehitys

Seuraavilla sivuilla on Suomen almanakan nimiluettelo neljältä peräkkäiseltä täydeltä sataluvulta: vuosilta 1700, 1800, 1900 ja 2000. Vuoden 1700 luettelo on poimittu vuosien 1700 ja 1701 ruotsinkielisestä kalenterista, koska suomenkielinen kalenteri alkoi ilmestyä vasta 1705. Vuosien 1700, 1800 ja 1900 luettelo on suurelta osaltaan vanha katoliselta ajalta periytyvä pyhimysluettelo. Vasta 1900-luvulla pyhimysten nimet korvattiin suomalaisilla etunimillä.

TAMMIKUU

1700	1800	1900	2000
1. Nyårsdag	Uud. Wuod. p.	Uud. w. p.	Uudenvuodenpäivä
2. Abel, Seth	Abel, Seth	Aapel, Set	Aapeli
3. Matusal.	Enoch	Eenokki	Elmeri, Elmer, Elmo
4. Enoch	Titus	Tiitus	Ruut
5. Simeon	Simeon	Simeon	Lea, Leea
6. Trett. dag	Loppiainen	Loppiainen	Loppiainen, Harri
7. Lucianus	Lucianus	Aukusti	Aukusti, Aku, August
8. Erhardus	Erhard	Erhard	Hilppa, Titta
9. Beatus	Julianus	Julian	Veikko, Veli, Veijo
10. Paul. Erem.	Nicanor	Nikanor	Nyyrikki
11. Hyginus	Hyginus	Hyginus	Kari, Karri
12. Reinhold	Arcadius	Arkadius	Toini
13. Hilarius	Knut	Nuutti	Nuutti
14. Maurus	Felix	Feeliks	Sakari, Saku
15. Felix	Maurus	Mauri	Solja
16. Marcellus	Marcellus	Marcellus	Ilmari, Ilmo
17. Antonius	Antonius	Antti	Toni, Anttoni, Antto, Anton
18. Prisca	Prisca	Priska	Laura
19. Henric	Henrik.	Heikki	Heikki, Henrik, Henriikki, Henri
20. Fab. Seb.	Fabian	Faabian	Henna, Henni, Henriikka
21. Vincent.	Agnetä	Agneeta	Aune, Oona, Auni
22. Agnetä	Vincentius	Vincentius	Visa
23. Emerentia	Emerentia	Emerentia	Eine, Eini, Enni
24. Timothe.	Eric Transl.	Erkki Translatus	Senja
25. Pauli Om.	Paulus	Paavali	Paavo, Pauli, Paavali, Paul
26. Polycarp.	Polycarpus	Polykarpus	Joonatan
27. Chrysost.	Chrysostomus	Krysostomus	Viljo
28. Valerius	CARL	Kaarlo	Kaarlo, Kalle, Kaarle, Mies
29. CAROLUS	Wallerius	Walerius	Valtteri
30. Adelgund	Gunnila	Gunilla	Irja
31. Virgilius	Wigilius	Alli	Alli

HELMIKUU

1700	1800	1900	2000
1. Brigitta	Brigitta	Pirkko	Riitta
2. Kyndermes.	Kyntilän Päivä	Maar kirk. k.	Aamu, Jemina
3. Blasius	Blasius	Huugo	Valo
4. Veronica	Ansgarius	Ansgarius	Armi, Ronja
5. Agatha	Agatha	Agata	Asser
6. Dorothea	Dorothea	Dorothea	Terhi, Teija, Tiia, Tea, Terhikki
7. Richard	Richard	Rikard	Riku, Rikhard
8. Salomon	Malachias	Malakias	Laina
9. Apollonia	Apollonia	Naima	Raija, Raisa
10. Scholasti.	Scholastica	Eliina	Eliina, Elna, Ella, Ellen
11. Euphrasia	Euphrosyne	Eufrosyne	Talvikki
12. Eulalia	Eulalia	Eulaalia	Elma, Elmi
13. Agabus	Agabus	Agabus	Sulo, Sulho
14. Vallentin.	Wallentin	Valentin	Voitto, Valentin, Tino
15. Sigfrid	Sigfrid	Sipi	Sipi, Sippo
16. Juliana	Juliana	Juliana	Kai
17. Alerand.	Polychron	Polykron	Väinö, Väinämö
18. Concordia	Concordia	Konkordia	Kaino
19. Susanna	Gabinus	Gabinus	Eija
20. Eucharis	Eucharis	Eukarius	Heli, Helinä, Heljä, Hely
21. Esaias	Hilarius	Hilarius	Keijo
22. Pet. Cathed.	Petr. Cathedr.	Pietari Kathedra	Tuulikki, Tuuli, Tuulia
23. Gerhard	Tertullianus	Tertullian	Aslak
24. Matthias	Matthias	Mattias	Matti, Matias
25. Victoria	Viktorinus	Viktorina	Tuija, Tuire
26. Nestor	Nestor	Nestor	Nestori
27. Leander	Leander	Leander	Torsti
28. Romanus	Macharius	Makarius	Onni
29.			Karkauspäivä

MAALISKUU

<u>1700</u>	<u>1800</u>	<u>1900</u>	<u>2000</u>
1. Albinus	Albin	Albinus	Alpo, Alvi, Alpi
2. Simplicius	Simplicius	Fanny	Virve, Virva
3. Ariana	Cunigunda	Kunigunda	Kauko
4. Adrianus	Adrian	Adrian	Ari, Arsi, Atro
5. Fredrich	Conon	Konon	Laila, Leila
6. Victoria	Fulgentius	Ruudolf	Tarmo
7. Perpetua	Perpetua	Perpetua	Tarja, Taru
8. Philemon	Philemon	Filemon	Vilppu
9. 40 Martyr.	40 Martyriä	40 Martyria	Auvo
10. Cajus	Apollonius	Auroora	Aurora, Aura, Auri
11. Constant.	Windician	Vindician	Kalervo
12. Gregorius	Gregorius	Gregorius	Reijo, Reko
13. Ernest	Nicephorus	Nikeforus	Erno, Tarvo, Ernesti
14. Zacharias	Mathilda	Matilda	Matilda, Tilda
15. Longinus	Christopher	Kristofer	Risto
16. Gabriel	Heribert	Heribert	Ilkka
17. Gertrud	Gertrud	Kerttu	Kerttu, Kerttuli
18. Alexander	Edward	Eedward	Eetu, Edvard
19. Josephus	Joseph	Jooseppi	Jooseppi, Juuso, Joosef, Josefiina
20. Rubertus	Joachim	Jaakkima	Aki, Joakim, Kim, Jaakkima
21. Benedicht.	Benedictus	Pentti	Pentti
22. Casimirus	Victor	Viktor	Vihtori
23. Theodorus	Axel	Akseli	Akseli
24. Rosina	Gabriel	Ga Gabriel	Kaapo, Gabriel, Kaapro, Kaappo
25. Maria beb.	Mar. Ilm. P.	Maar. Ilm. p.	Aija
26. Emanuel	Emanuel	Immanuel	Manu, Immanuel, Manne, Immo
27. Gustavus	Rupert	Ruupert	Sauli, Saul
28. Malchus	Malcus	Malkus	Armas
29. Gideon	Jonas	Jonas	Joonas, Jouni, Joni, Joono, Jonne, Jonni
30. Ananias	Qwirinus	Guido	Usko
31. Adonias	Amos	Amos	Irma, Irmeli

HUHTIKUU

<u>1700</u>	<u>1800</u>	<u>1900</u>	<u>2000</u>
1. Theodorus	Harald	Haarald	Raita, Pulmu
2. Ferdinad.	Theodosius	Teodosius	Pellervo
3. Ulpianus	Ferdinand	Ferdinand	Sampo
4. Ambrosius	Ambrosius	Ambrosius	Ukko
5. Maximilian	Irenes	Ireene	Irene, Irina, Ira, Iro
6. Moses	Wilhelm	Wilho	Vilho, Ville, Viljami, Vilhelm, Vili, Jami
7. Egesippus	Hegesippus	Hegesippus	Allan, Ahvo
8. Dionysius	Perpetuus	Perpetuus	Suoma, Suometar
9. Hiob	Otto	Otto	Elias, Eelis, Eljas
10. Ezechiel	Hezechiel	Hesekiel	Tero
11. Leo	Antipas	Antipas	Verna
12. Julius	Julius	Julius	Julius, Julia, Juliaana
13. Justinus	Justinus	Justinus	Tellervo
14. Tiburtius	Tiburtius	Tiburtius	Taito
15. Eutyches	Olympias	Olympias	Linda, Tuomi
16. Calixtus	Patrick	Patrik	Jalo, Patrik
17. Rudolph.	Elias	Eljas	Otto
18. Valerius	Walerian	Valerian	Valto, Valdemar
19. Timon.	Bernhard	Bernhard	Pälvi, Pilvi
20. Hermog.	Amalia	Amalia	Lauha
21. Anhelmus	Anshelm	Anselm	Anssi, Anselmi
22. Ertwin	Gotherius	Aliina	Alina
23. Georgius	Georgius	Yrjö	Yrjö, Jyrki, Jyri, Yrjänä, Jori
24. Longinus	Albertina	Albertiina	Pertti, Albert, Altti
25. Marcus	Marcus	Markus	Markku, Markus, Marko
26. Joel	Cletus	Kleetus	Terttu, Teresa
27. Anastasius	Antimus	Antimus	Merja
28. Theodora	Thure	Tuure	Ilpo, Ilppo, Tuure
29. Germanus	Tycho	Tyko	Teijo
30. Sewerus	Marianus	Marianna	Mirja, Mirva, Mira, Miia, Mirjami, Mirka, Mirkka

TOUKOKUU

<u>1700</u>	<u>1800</u>	<u>1900</u>	<u>2000</u>
1. Philip., Jac.	Philippus	Wappu	Vappu, Valpuri
2. Sigismund	Athanasius	Atanasius	Vuokko, Viivi
3. Korsmessä	Ristin-Päiv.	Ristinpäivä	Outi
4. Gothard.	Monica	Roosa	Ruusu, Roosa
5. Lysander	Gotthard	Gotthard	Maini
6. Protogen.	Sigismund	Aleksandra	Ylermi
7. Domicilla	Stanislaus	Stanislaus	Helmi, Kastehelmi
8. Stanislaus	Achatius	Agda	Heino
9. Hermes	Timotheus	Timoteus	Timo
10. Epimachus	Epimachus	Aina	Aino, Aina, Aini, Ainikki
11. Pancrati	Mamertus	Mamertus	Osmo
12. Gordian	Charlotta	Lotta	Lotta
13. Theophil.	Serwatus	Floora	Kukka, Floora
14. Christiern.	Corona	Ediita	Tuula
15. Sophia	Sophia	Sofia	Sofia, Sonja, Sohvi
16. Sara	Peregrinus	Ester	Esteri, Essi, Ester
17. Jodocus	Rebecca	Rebekka	Maila, Maili, Mailis, Rebekka
18. Ericus	Eric	Erkki	Erkki, Eero, Eerikki, Eerika
19. Potentia	Potentia	Emilia	Emilia, Emma, Emmi, Milla, Milja, Milka, Amalia
20. Bernhard.	Carolina	Karoliina	Lilja, Karoliina, Lilli
21. Sibylla	Constantin	Kosti	Kosti, Konsta, Konstantin
22. Prudens	Henning	Hemminki	Hemminki, Hemmo
23. Desiderius	Desiderius	Lyydi	Lyydiä, Lyyli
24. Ester	Rogatius	Alarik	Tuukka, Touko
25. Urbanus	Urban	Urpo	Urpo
26. Desiderius	Wilhelmina	Wilhelmina	Vilhelmiina, Minna, Vilma, Miina, Mimmi
27. Rudolphus	Beda	Beeda	Ritva
28. Wilhelm	Germanus	Germanus	Alma
29. Maximin.	Maximinus	Maksiminus	Oiva, Oivi, Olivia
30. Felix	Basilius	Basilius	Pasi
31. Petronella	Petronella	Petronella	Helka, Helga

KESÄKUU

<u>1700</u>	<u>1800</u>	<u>1900</u>	<u>2000</u>
1. Nicodemus	Nicodemus	Nikodemus	Teemu, Nikodemus
2. Gottskalck	Erasmus	Wenla	Venla
3. Marcellus	Marcellinus	Viola	Orvokki, Viola
4. Erasmus	Optatus	Optatus	Toivo
5. Bonifacius	Bonifacius	Bonifacius	Sulevi
6. Benjamin	Gustaf	Kustaa	Kustaa, Kyösti, Kustavi
7. Lucretia	Robert	Robert	Suvi, Robert, Roope
8. Medardus	Salomon	Salomon	Salomo, Salomon
9. Felicianus	Primus	Primus	Ensio
10. Basilides	Swante	Swante	Seppo
11. Barnabas	Barnabas	Barnabas	Impi, Immi
12. Eschillus	Esfil	Esko	Esko
13. Antonius	Aqwilina	Eedla	Raili, Raila
14. Elisaeus	Elisa	Eliisa	Kielo
15. Vitus	Witus	Wietti	Vieno, Viena
16. Justina	Justina	Justiina	Päivi, Päivikki, Päivä
17. Botolphus	Botolf	Botolf	Urho
18. Homerus	Leontius	Leontius	Tapio
19. Gerwasius	Gerwasius	Siiri	Siiri
20. Florentia	Florentin	Florentin	Into
21. Rachel	Albanus	Albanus	Ahti, Ahto
22. 10000 Mart.	Paulinus	Paulinus	Paula, Liina, Pauliina
23. Beata	Adolph	Aatto	Aatto, Aatu, Aadolf
24. Joh. Bapt.	Joh. Kast. p.	Joh. Kast. p.	Johannes, Juhani, Juha, Juho, Jukka, Jussi, Janne, Jani, Juhana
25. Elogius	Dawid	Taawetti	Uuno
26. Jeremias	Jeremias	Jeremias	Jorma, Jarmo, Jarkko, Jarno, Jere, Jeremias
27. 7. Sofware	Crescens	Elviira	Elviira, Elvi
28. Leo Papa	Leo	Leo	Leo
29. Pet., Paul.	Petrus	Pietari	Pietari, Pekka, Petri, Petra, Petteri, Pekko
30. Lucina	Martialis	Martialis	Päiviö, Päivö

HEINÄKUU

1700	1800	1900	2000
1. Theobald.	Aron	Aaro	Aaro, Aaron
2. Marias Bes.	Marian Etsik.p.	Maar. ets.	Maria, Mari, Maija, Meeri, Maaria, Marika, Maiju, Maikki, Kukka-Maaria
3. Cornelius	Anatolius	Anatolius	Arvo
4. Ulricus	Ulrica	Ulla	Ulla, Ulpu
5. Anshelmus	Melker	Melker	Unto, Untamo
6. Hechtor	Esaias	Esaias	Esa, Esaias
7. Claudius	Claes	Klaus	Klaus, Launo
8. Chilianus	Kilian	Kilian	Turo, Turkka
9. Cyrillus	Cyrillus	Kyrillus	Ilta, Jasmin
10. Israel	Canutus	Kanutus	Saima, Saimi
11. Eleonora	Eleonora	Eleonoora	Elli, Noora, Nelli, Eleonoora
12. Arvidus	Herman	Herman	Hermann, Herkko, Herman
13. Elias	Joel	Joel	Ilari, Lari, Joel
14. Ingrid	Phocas	Aliisa	Aliisa
15. Apost. del.	Apost. Jako	Apost. jak.	Rauni, Rauna
16. Ruth	Reinhold	Reinhold	Reino
17. Alexius	Alexius	Aleksi	Ossi, Ossian
18. Rosina	Fredric	Freedrik	Riikka
19. Ruffina	Sara	Saara	Saara, Sari, Salli, Salla, Sara
20. Margareta	Margaretha	Margareta	Marketta, Maarit, Reeta, Maaret, Reetta, Margareeta
21. Praxedes	Johanna	Johanna	Johanna, Hanna, Jenni, Jonna, Jenna, Hannele, Hanne, Joanna
22. Mar. Magdal.	Magdalena	Matleena	Leena, Leeni, Lenita, Matleena
23. Apollinar	Apollonia	Olga	Oili, Olga
24. Christina	Christina	Kirsti	Kristiina, Kirsti, Tiina, Kirsi, Krista, Kiia
25. Jacobus	Jacobus	Jaakko	Jaakko, Jaakoppi, Jaakob
26. Anna	Martha	Martta	Martta
27. Merta	7 Unikekoa	7 Unikekoa	Unikeonpäivä, Heidi
28. Botwid.	Botwid	Botwid	Atso
29. Olaus	Olof	Olawi	Olavi, Olli, Uolevi, Uoti
30. Abdon	Abdon	Eriika	Asta
31. Germund.	Helena	Heleena	Helena, Elena

Jaakko viettää nimipäiväänsä edelleen 25. heinäkuuta, apostoli Jaakob vanhemman muistopäivänä. Kuvassa tammesta veistetty Jaakobin patsas unkarilaisessa kirkossa.

Hieronymus vietti vuoteen 1907 asti nimipäiväänsä syyskuun viimeisenä. Piirros vuodelta 1520.

ELOKUU

<u>1700</u>	<u>1800</u>	<u>1900</u>	<u>2000</u>
1. Pet. Caten.	Piet. Fang.	Piet. wank.	Maire
2. Eleasar	Catharina	Katri	Kimmo
3. Hanibal	Stephanus	Stefanus	Linnea, Nea, Vanamo
4. Dominicus	Aristarchus	Maria	Veera
5. Donatus	Dominicus	Dominikus	Salme, Sanelma
6. Sixtus	Sixtus	Sikstus	Toimi, Keimo
7. Gunnila	Donatus	Donatus	Lahja
8. Cyriacus	Cyriacus	Cyriakus	Sylvi, Sylvia, Silva
9. Romanus	Romanus	Romanus	Erja, Eira
10. Laurentius	Laurentius	Lauri	Lauri, Lasse, Lassi
11. Susanna	Susanna	Susanna	Sanna, Sanni, Susanna, Susanne
12. Clara	Clara	Klaara	Klaara
13. Herman	Hippolitus	Hippolytus	Jesse
14. Eusebius	Eusebius	Eusebius	Onerva, Kanerva
15. Eugenius	Jälki-Mar. p.	Jälk. Maar. p.	Marjatta, Marja, Jaana, Marjo, Marjut, Marjaana, Marjukka, Marita, Maritta, Marianne, Marianna
16. Isaacus	Brynnolf	Brynnolf	Aulis
17. Helena	Werner	Verner	Verner
18. Agapitus	Agapetus	Agapetus	Leevi
19. Magnus	Magnus	Mauno	Mauno, Maunu
20. Athanasius	Samuel	Samuli	Samuli, Sami, Samuel, Samu
21. Samuel	Anastasius	Anastasius	Soini, Veini
22. Sacheus	Symphorian	Iiwar	Iivari, Iivo
23. Simphro.	Zachäus	Sakeus	Varma, Signe
24. Bartholom.	Bartholom.	Bartolomeus	Perttu
25. Ludovicus	Lowisa	Lowiisa	Loviisa
26. Zephyrin	Zephyrinus	Sefyrinus	Ilma, Ilmi, Ilmatar
27. Ireneus	Rufus	Rufus	Rauli
28. Gebhard	Augustinus	Augustinus	Tauno
29. Joh. decol.	Johan Kast. K.I.	Joh. Kast. k. I.	Iines, Iina, Inari
30. Benjamin	Adaucius	Eemil	Eemil, Eemeli
31. Rebecca	Arwid	Arwi	Arvi

SYYSKUU

<u>1700</u>	<u>1800</u>	<u>1900</u>	<u>2000</u>
1. Aegidius	Egidius	Ägidius	Pirkka
2. Justus	Justus	Justus	Sinikka, Sini
3. Elisa	Seraphia	Serafina	Soili, Soile, Soila
4. Theodorus	Moses	Mooses	Ansa
5. Theodosia	Eudorus	Eudoksus	Roni, Mainio
6. Magnus	Zacharias	Sakari	Asko
7. Regina	Regina	Regina	Miro, Arho, Arhippa
8. Mormessa	Mar. Synd. p.	Maar. synt. p.	Taimi
9. Dorothea	Ewentius	Eewert	Eevert, Isto
10. Sosthenes	Theodard	Kyrus	Kalevi, Kaleva
11. Eobaldus	Protus	Iisakki	Aleksanteri, Santeri, Santtu, Ali, Ale, Aleksandra
12. Cyrus	Cyrus	Aleksanteri	Valma, Vilja
13. Amatus	Amatus	Amatus	Orvo
14. Korsmessa	Ristin-päivä	Iida	Iida
15. Nicethas	Nicethas	Niketas	Sirpa
16. Euphemia	Euphemia	Eufemia	Hellevi, Hillevi, Hille, Hilla
17. Lambertus	Lambert	Elisabet	Aili, Aila
18. Titus	Methodius	Methodius	Tyyne, Tytti, Tyyni
19. Ester	Fredrica	Fredriika	Reija
20. Fausta	Fausta	Augusta	Varpu, Vaula
21. Mattheus	Matthäus	Matteus	Mervi
22. Mauritz	Mauritz	Maurits	Mauri
23. Constant.	Thecla	Tekla	Mielikki
24. Robert	Gerhard	Gerhard	Alvar, Auno
25. Cleophas	Cleophas	Kleofas	Kullervo
26. Eusebius	Cyprianus	Cyprianus	Kuisma
27. Adolph	Damianus	Damianus	Vesa
28. Salomon	Leonard	Leonard	Arja
29. Michael	Michael	Mikko	Mikael, Mikko, Mika, Miika, Miikka, Miska, Mikaela
30. Hieronymus	Hieronymus	Hieronymus	Sorja, Sirja

LOKAKUU

<u>1700</u>	<u>1800</u>	<u>1900</u>	<u>2000</u>
1. Remigius	Remigius	Remigius	Rauno, Rainer, Raine, Raino
2. Theophius	Ludwig	Ludwik	Valio
3. Leonhardt	Ewald	Ewald	Raimo
4. Franciscus	Franciscus	Frans	Saila, Saija
5. Placidus	Placidus	Inkeri	Inkeri, Inka
6. Esfillus	Bruno	Bruuno	Minttu, Pinja
7. Brigitta	Brigitta	Birgitta	Pirkko, Pirjo, Piritta, Pirita, Birgitta
8. Charitas	Demetrius	Demetrius	Hilja
9. Dionysius	Dionysius	Dionysius	Ilona
10. Gideon	Gereon	Josefiina	Aleksi, Aleksis
11. Buckhard	Probus	Probus	Otso, Ohto
12. Maximil.	Walfrid	Walfrid	Aarre, Aarto
13. Angelus	Theophilus	Teofilus	Taina, Tanja, Taija
14. Calixtus	Calixtus	Elsa	Elsa, Else, Elsi
15. Hedewig	Hedvig	Heta	Helvi, Heta
16. Gallus	Gallus	Gallus	Sirkka, Sirkku
17. Florentia	Lucina	Lucina	Saini, Saana
18. Luc. Evan.	Lucas	Luukas	Satu, Säde
19. Ptolomeus	Ptolomeus	Ptolemäus	Uljas
20. Calixtus	Casper	Kasper	Kauno, Kasperi
21. 11000 ☩	Ursila	Ursula	Ursula
22. Cordula	Sewerus	Sewerus	Anja, Anita, Anniina, Anitta
23. Sewerin	Sewerin	Seweri	Severi
24. Natanael	Ewergistus	Ewergistus	Asmo, Rasmus
25. Crispinus	Chrispin	Krispinus	Sointu
26. Amandus	Amandus	Amanda	Amanda, Niina, Manta
27. Sabina	Sabina	Sabina	Helli, Hellä, Hellin, Helle
28. Sim. Jud.	Sim. Jud.	Simo, Judas	Simo
29. Narcissus	Narcissus	Narcissus	Alfred, Urmas
30. Absalon	Zenobia	Gustaawa	Eila
31. Wolfgang	Qwintinus	Artturi	Artturi, Arto, Arttu

MARRASKUU

<u>1700</u>	<u>1800</u>	<u>1900</u>	<u>2000</u>
1. All. helgond..	Pyh. Miest. p.	Pyh. miest. p.	Pyry, Lyly
2. Alle siälär	Tobias	Topias	Topi, Topias
3. Malachias	Eustachius	Erland	Terho
4. Emericus	Amatius	Amatius	Hertta
5. Blandina	Malachias	Malakias	Reima
6. Leonhard	Gust. Adolph	Kustaa Aadolf	Kustaa Aadolf
7. Engelbrecht	Engelbert	Engelbert	Taisto
8. Gottfrid	Willehad	Willehad	Aatos
9. Theodorus	Theodor	Teodor	Teuvo
10. Mart. Luther	Mårten Luther	Mart. Lutherus	Martti
11. Mart. B.	Mart. Pispä	Mart. piispa	Panu
12. Jonas	Conrad	Konrad	Virpi
13. Eugenius	Christian	Kristian	Ano, Kristian
14. Fredrich	Hypatius	Hypatius	Iiris
15. Leopoldus	Leopold	Leopold	Janika, Janita, Janina, Janette
16. Ottomarus	Edmund	Edmund	Aarne, Aarno, Aarni
17. Alpheus	Anian	Anian	Eino, Einari
18. Maximus	Maximus	Maksimus	Tenho, Jousia
19. Elisabeth	Elisabeth	Lambert	Elisabet, Liisa, Eliisa, Elisa, Elise, Liisi
20. Amos	Pontus	Jalmar	Jalmari, Jari
21. Mar. Afl.	Heliodorus	Heliodorus	Hilma
22. Cecilia	Cecilia	Cecilia	Silja, Selja
23. Clemens	Clemens	Klemens	Ismo
24. Belasius	Christogonus	Kristogonus	Lempi, Lemmikki, Sivi
25. Catharina	Catharina	Katriina	Katri, Kaisa, Kaija, Katja, Kaarina, Katariina, Katriina, Kati, Kaisu, Riina
26. Conradus	Linus	Dagmar	Sisko
27. Vitalis	Vitalis	Vitalis	Hilkka
28. Rufus	Sten	Sten	Heini
29. Eberhard	Sarturninus	Saturninus	Aimo
30. Andreas	Andreas	Antero	Antti, Antero, Atte

Aatami ja Eeva viettävät nimipäiväänsä jouluaattona. "Otsa hiessä sinun on hankittava leipäsi..."

Daavidin päivä on aina ollut joulukuun 30:s. Kuvassa Raamatun Daavid ja hänen vastustajansa Goljat.

JOULUKUU

	1700	1800	1900	2000
1.	Eligius	Eligius	Eligius	Oskari
2.	Longinus	Beata	Beaata	Anelma, Unelma
3.	Agricola	Zephanias	Sefanja	Vellamo, Meri
4.	Barbara	Barbara	Barbaara	Airi, Aira
5.	Sabina	Cripina	Selma	Selma
6.	Nicolaus	Nicolaus	Niilo	Niilo, Nikolai, Niko, Niklas
7.	Agatha	Agathon	Agaton	Sampsa
8.	Saturn.	Mar. Sikiim.	Anna	Kyllikki, Kylli
9.	Gustaf	Anna	Georg	Anna, Anne, Anni, Anu, Annikki, Anneli, Annukka, Annika
10.	Anna	Judit	Juudit	Jutta
11.	Joachim	Daniel	Taneli	Taneli, Tatu, Daniel
12.	Judith	Alexander	Adalbert	Tuovi
13.	Lucia	Lucia	Lucia	Seija
14.	Nicasius	Isidorus	Isidorus	Jouko
15.	Christiana	Irenäus	Ireneus	Heimo
16.	Ignatius	Lazarus	Latsarus	Auli, Aulikki, Aada
17.	Loth	Ignatius	Ignatius	Raakel
18.	Abraham	Abraham	Abraham	Aapo, Aappo, Rami
19.	Isaacus	Isaac	Nikolai	likka, Iiro, Iisakki, Isko
20.	Ammon	Jacob	Jaakoppi	Benjamin, Kerkko
21.	Thomas	Thomas	Tuomas Apost.	Tuomas, Tuomo, Tommi, Tomi
22.	Joseph	Joseph	Jooseppi	Raafael
23.	Victoria	Israel	Israel	Senni
24.	Adam, Ewa	Adam, Ewa	Aatami, Eewa	Aatami, Eeva, Eevi, Eveliina
25.	Jule-Dag	Joulu-päiw.	Joulupäivä	Joulupäivä
26.	Stephan.	Stephan. p.	Tapaninp.	Tapani, Teppo, Tahvo
27.	Joh. Evani.	Johan. Ev.	Joh. Ewank.	Hannu, Hannes
28.	Men. barn. d.	Wiat. Last. p.	Wiatt. lasten p.	Viattomien lasten p., Piia
29.	Thom. Bisk.	Thomas Pispa	Tuomas Piispa	Rauha
30.	David	Dawid	Taavetti	Daavid, Taavetti, Taavi
31.	Sylvester	Sylwester	Sylwester	Sylvester, Silvo